

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **105**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

1

SIJEČANJ
2013

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
http://www.plsavez.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeve 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza broj 2360000-1101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi **35 eura**, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva jest HR4123600001101495742.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@plsavez.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini svim pretplatnicima šalje uplatnica za pretplatu.

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://hps.plsavez.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

4 Hrvatski planinarski savez u 2012. godini

18 Crni vrhovi u Hrvatskoj

23 Istarski planinarski put

26 Šest vrhova u tri dana

Sadržaj

Članci

- 4** Nagrade najboljima u 2012.
- 6** Hrvatski planinarski savez u 2012. godini
Darko Berljak
- 15** Sanjati Alpe i ostvariti snove
Matej Perkov
- 18** Crni vrhovi u Hrvatskoj
Milivoj Turk
- 23** Istarski planinarski put
Žužana Dušanić
- 26** Šest vrhova u tri dana
Martin Henc

Info

- 30** Pliješ (977 m)
- 32** Mljetska planinarska obilaznica
- 32** Planinarska kuća
Škola Kuna Konavoska (721 m)
- 33** Saski kralj Friedrich August II. kao hrvatski planinar
- 33** www.hpd-sisak.hr
- 33** Vremeplov

Rubrike

- 34** **Nova izdanja:** Planinarski udžbenik
- 36** **Planinarski vodiči:** Bogat vodički vikend na Baškim Oštarijama, Uspješan skup vodiča u Ledincu, Dan otvorenih vrata SPV-a Karlovac, Sekcije vodiča u planinarskim društvima, Zimski tečaj za vodiče HPS-a od 3. do 9. veljače
- 39** **Speleologija:** Rad Komisije za speleologiju HPS-a u protekle četiri godine, Zagrebački speleolozi u vojno-erarskim kanalima u osječkoj Tvrđi
- 41** **Tko je što u hrv. planinarstvu:** Damir Basara

Tema broja

Hrvatski planinarski savez u 2012. godini

Naslovnica

Oštrc u Samoborskom gorju, foto: Nenad Greblički

- 42** **Planinarski putovi:** Uređenje putova na Čičariji, Ivanečka planinarska obilaznica
- 43** **Vijesti:** Planinarsko Martinje u Kutjevu, Prva muzejska zbirka slavenskog planinarstva, Organizirani obilasci SPP-a, Opća planinarska škola HPD-a »Papuk« u Virovitici, Susret planinara na Dilju, »Dvoboj kotlića« na Hrastovičkoj gori, Ususret 90. obljetnici »Japetića«, 7. Sudnikov pohod, HPD »Tikvica« u protekloj godini, Međunarodni dan planina, Uspon 12. 12. 2012. na 1212 metara

Nagrade najboljima u 2012.

Najbolje planinarsko društvo u HPS-u: **PD Kamenjak, Rijeka** istaknulo se nizom održanih akcija, od sedamdesetak organiziranih kvalitetnih izleta u hrvatskim i inozemnim planinama, postignutih rezultata u svojim šest stručnih odsjeka, održanim dvjema planinarskim školama s više 70 polaznika, posebnom brigom za planinarske putove i za svoju kuću u Tršću te porastom članstva.

Najbolje organizirana akcija u HPS-u: **Dani hrvatskih planinara** održani od 27. do 30. travnja u Babinu Polju na Mljetu, okupili su 94 planinarska društva iz Hrvatske, BiH, Crne Gore i Slovenije. Održani su u organizaciji PD-a »Mljet«, koji je ugostio gotovo 2000 sudionika i uspješno izveo mnoge zanimljive obilaske, izlete i kulturne sadržaje.

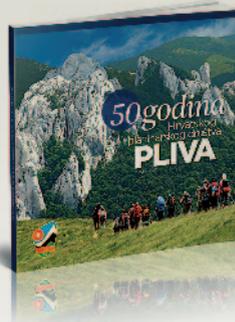
Najveći planinarski uspjeh: **Mala planinarska škola na Alanu** koju su proveli vrhunski HPS-ovi instruktori. Sudjelovala su 32 polaznika u dobi od 7 do 13 godina iz ukupno 16 planinarskih društava iz Hrvatske i Slovenije. Polaznici su takvom školom bili oduševljeni, jer su osim nezaboravnih 7 dana na Velebitu, stekli mnoga nova prijateljstva, ali i naučili mnogo o planinarstvu.

Najbolji društveni rad u svojoj planinarskoj udruzi: **Denis Vranješ, član HPD-a Mosor, Split** istaknuo se kao vodič nekoliko atraktivnih izleta u Hrvatskoj, a posebno u BiH i Sloveniji, aktivno je i ažurno uređivao web stranicu društva, predavao na planinarskoj školi, organizirao javna predavanja u društvu, bio aktivan u upravi društva te radio na njegovoj animaciji i promidžbi.

Najbolji planinarski dužnosnik: **Dorijan Klasnić, pročelnik Komisije za vodiče**, koji je u vrlo kratkom razdoblju nakon stupanja na tu dužnost uspješno organizirao rad Komisije, zalagao se za donošenje novog programa školovanja i licenciranje vodiča, privede skorom završetku postupak akreditacije UIAA standarda te pridonio organizaciji više tečajeva od planiranih, prilikom kojih je školovano više od 150 polaznika.

Najveći doprinos planinarskoj publicistici: **HPD Pliva za zbornik »50 godina HPD-a Pliva«**, čiji su autori u lijepom i bogato opremljenom izdanju objavili, osim pregleda povijesti društva, i niz zanimljivih članaka o svojim izletima i djelatnostima te sve popratili izuzetnim fotografijama.

Nagrade najboljima u hrvatskom planinarstvu 2012. godine dodijeljene su na Novogodišnjoj sjednici Izvršnog odbora HPS-a 17. prosinca 2012.

Najbolji planinarski web: **www.pd-pinklec.hr**. Osim uobičajenih sadržaja stranica planinarskih društava, ovaj web ima i stranice o edukaciji, opremi, društvenoj knjižnici, planinarskim pričama, foto zapisima svojih članova i o izletima, a posebno je atraktivna podstranica gdje su izleti iskazani GPS tragom na Google Earthu.

Najbolji upravljač planinarskog objekta: **PD Promina, Drniš** iskazalo je veliku volju i trud da nakon rata obnovi planinarsku kuću Promina. Taj objekt sada svojim kapacitetom i sadržajima omogućuje pravi planinarski ugođaj, a upravljači stalnom brigom pridonose da je kuća sve posjećenija.

Najistaknutiji donator: **Ivan Juretić** je materijalnom pomoći, ali i izuzetnim vlastitim angažiranjem u obnovi Rossijskoga skloništa na Velebitu doprinio da to bude bez premca najbolje uređeno planinarsko sklonište u hrvatskim planinama.

Najbolja planinarska kuća: **Planinarska kuća Picelja**, objekt novijeg datuma itekako je omiljen među planinarima ne samo zbog lijepih vidika na Hrvatsko zagorje, već i zbog izgleda (drvena građa), unutrašnjeg uređenja i dotjeranog okoliša s botaničkim vrtom i posebne gostoljubivosti domaćina.

Najbolji domar: **dežurni planinari PD-a Obruč**. Preuređenjem doma na Hahliću postignuti su visoki standardi, no pitanje je koliko bi oni vrijedili da svi namjernici nisu uvijek potpuno sigurni da će preko vikenda dom biti otvoren, u bilo koje godišnje doba i po bilo kojem vremenu, za što je zaslužna velika volja i zalaganje dežurnih planinara.

Posebno priznanje: **Potražni tim HPS-a i HGSS-a »Kavkaz 2012«** koji je na ledenjaku Ušbi pronašao tri tijela poginulih alpinista, prenio ih u dolinu i pokopao. Uzeo je uzorke za DNA analizu, kojom se za jednog ustanovilo da je bio naš penjač koji je poginuo prije 38 godina.

Hrvatski planinarski savez u 2012. godini

Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a, Zagreb

Svoju 138. godinu djelovanja Hrvatski planinarski savez završio je s dosad najvećim brojem registriranih članica. Ukupno ih je 309, od čega su 266 planinarska društva i klubovi, 13 je županijskih i gradskih planinarskih saveza, 8 stanica vodiča te Hrvatska gorska služba spašavanja i njezina 21 stanica. U 2012. godini primljeno je 10 novih planinarskih društava i klubova: u Čazmi, Rijeci, Splitu, Varaždinu, Baškoj Vodi, Zagrebu, Petrinji, Delnicama, Ogulinu i Podsusedu te stanica planinarskih vodiča u Karlovcu i Stanica HGSS-a u Orahovici. Ukupan broj izdanih članskih markica na dan 17. prosinca 2012. iznosio je 28.916; od toga je 15.825 seniorskih, 7.788 za umirovljenike i 5.303 za mladež, što je porast od 6 % prema broju izdanih članskih markica u 2011. godini.

Na svim razinama ostvarene su mnoge kvalitetne akcije, od organizacije izleta, pohoda, susreta, škola, tečajeva, natjecanja, ekspedicija do obilježavanja obljetnica i ostalih događanja iz svih naših djelatnosti.

Od najvažnijih saveznih akcija treba istaknuti Dane hrvatskih planinara, održane od 27. do 30. travnja u Babinu Polju na Mljetu. Na njima se okupilo oko 2000 planinara iz 94 planinarska društva iz Hrvatske, BiH, Crne Gore i Slovenije. Treba odati veliko priznanje suorganizatoru PD-u »Mljet« iz Govedara koje je ugostilo velik broj sudionika te pripremio niz zanimljivih obilaska, izleta i raznolik kulturni sadržaj. Tom je prilikom na novootvorenoj Mljetskoj planinarskoj obilaznici skupina planinara uspjela kao prva proći cijelu njenu trasu.

Tradicionalni pohod na Dinaru, najviši vrh Hrvatske, održan je 5. kolovoza povodom Dana pobjede i domovinske zahvalnosti. Na njemu je bilo oko stotinu sudionika iz 21 planinarskog društva.

Temeljem raspisa svim našim članicama organizirana je početkom ljeta sedmodnevna Mala planinarska škola na Alanu na Velebitu, na kojoj su sudjelovala 32 polaznika u dobi od 7 do 13 godina iz ukupno 16 planinarskih društava - 14 društava iz svih krajeva Hrvatske te mladi članovi planinarskih društava iz Brežica i Domžala u Sloveniji. Polaznici škole upoznawali su planinarstvo kroz kretanje po planinskom terenu, predavanja, razgovor i vježbe na terenima sjevernog i srednjeg Velebita. Svi troškovi (osim putnih) financirani su iz proračuna HPS-a. Školu su polaznici, roditelji, naša društva i Planinska zveza Slovenije ocijenili vrlo uspješnom. Temeljem stečenih važnih zapažanja i iskustava o radu s djecom pripremit će se program za održavanje takve škole i sljedeće godine.

U srpnju je organizirana zajednička potražna akcija HPS-a i HGSS-a na Kavkazu na kojoj su sudjelovala četiri alpinista i gorska spašavatelja. Na ledenjaku Ušbe pronađeni su posmrtni ostaci tri osobe te preneseni i zakopani u mjestu Mestiji (Gruzija). Prije toga su uzeti uzorci za DNA analizu, a nakon povratka u Hrvatsku u KBC-u Split je obavljeno uspoređivanje s DNA materijalima obitelji dvojice nestalih članova našeg pohoda na Kavkaz prije 38 godina. Pouzdano je ustanovljeno da je jedno tijelo bilo tijelo Viktora Tabakovića, poginulog na Kavkazu 1974. godine. Njegova obitelj krajem godine organizirala je ekshumaciju i prijevoz posmrtnih ostataka u Zagreb, gdje su sahranjeni.

Sredinom travnja HPS je u partnerstvu s Planinskom zvezom Slovenije i CIPRA (Društvom za varstvo Alp) predao kandidaturu za sredstva iz pretpristupnih EU fondova s projektom »Cjelovit pristup ekološki osviještenom planinarenju s obje strane granice« (akronim: Eko planinstvo povezuje). Vrijednost projekta je 630.267,84 eura. U

ALAN CAPLAR

Novogodišnja sjednica HPS-a 17. prosinca 2012.

projektu je poseban naglasak usmjeren na rješavanje problema pitke i otpadne vode u planinarskim domovima, ekološki prihvatljiva energetska rješenja u tim objektima, pripremu projektne dokumentacije za obnovu planinarskih objekata, edukaciju oko dvjestotinjak naših članova (prvenstveno čuvara planinske prirode, vodiča društvenih izleta, upravitelja i domaćina u planinarskim kućama) te niz radionica za lokalno stanovništvo i planinarska društva u svim županijama koje graniče sa Slovenijom. Projekt je prošao u prvom krugu, a konačan rezultat znat će se u ožujku 2013.

Ministarstvu turizma RH HPS je predao projekt »Otvaranje europskih pješačkih putova u Hrvatskoj«. Cilj tog projekta je unaprjeđenje turističke ponude novim sadržajima i novom vrstom korisnika turističkih usluga kroz uređivanje i označavanje pješačkih putova u Hrvatskoj (koji će se djelomično koristiti već postojećim uređenim planinarskim putovima), a u svrhu povezivanja E-putova iz Slovenije prema BiH i Crnoj Gori. Riječ je o dva puta: E-6 koji bi u Hrvatskoj išao od graničnog prijelaza Rupe (SLO) do Izačića (BiH) i E-12 (posljednji takav put koji će se otvo-

riti u Europi) pod nazivom »Mediterranski E-put«. On će uz obalu Sredozemlja ići od Gibraltara do Atene, a hrvatska dionica većinom bi išla po našim otocima. HPS je na sastanku ERA (Europska pješačka federacija) određen za koordinatora uređenja cijelog puta od Španjolske do Grčke.

Početkom siječnja na Sljemenu su osmu godinu za redom obavljani vrlo zahtjevni poslovi za potrebe Svjetskog skijaškog kupa (FIS) u ženskom i u muškom slalomu. Na tim su natjecanjima, zajedno s HGSS-om, članovi HPS-a pripremili nekoliko kilometara pristupnih putova za više tisuća gledatelja na vrlo zahtjevnom planinskom terenu u noćnim zimskim uvjetima te se brinuli o svima kojima je bila potrebna pomoć ili podrška u kretanju.

Kao što je uobičajeno u zadnjih pet godina, sa Slavonskim planinarskim savezom i Parkom prirode Papuk obilježen je 11. prosinca Svjetski dan planina – ovog puta pod geslom »Sigurnost hrane u planinama«, a uz to je organiziran pohod »Nepoznati Papuk«.

Cijene članskih markica jedanaest se godina nisu mijenjale, a tako će ostati i u 2013. godini. Sredstva od markica koriste se u cijelosti za sigurnost,

odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakoga našeg člana, za obnovu planinarskih kuća te za stručni rad članstva u naših 15 specijalističkih djelatnosti. Našom se članskom markicom, osim toga, ostvaruju i povlastice od 50% popusta u cijeni noćenja u planinarskim kućama u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusta u nekim trgovinama planinarske opreme (Iglu šport, Vrhunac, Vagor), popusti u cijenama ulaznica u nacionalne parkove u planinskim područjima i za kupnju planinarske literature u sjedištu HPS-a.

Rad tijela HPS-a obavljao se na sjednicama Glavnog i Izvršnog odbora HPS-a. Sjednica Glavnog odbora održana je 25. veljače. Na njoj je, uz uobičajen dnevni red, prihvaćen zaključni račun i određen godišnji proračun Saveza s usklađenim veličinama prihoda i rashoda u iznosu od 2.397.433,68 kn za tekuću godinu. Od toga je 501.750,00 kn predviđeno za rad naših stručnih i organizacijskih komisija. Izvršni odbor na svojim je sjednicama provodio odluke Skupštine i Glavnog odbora, na temelju proračuna odlučivao o materijalno-financijskim poslovima, koordinirao rad komisija te raspravljao o 67 glavnih točaka dnevnog reda i pedesetak podtočaka. Sve sjednice Izvršnog odbora imale su kvorum, a Nadzorni odbor, odnosno njegovi članovi, bili su nazočni svim sjednicama.

Izvan HPS-a kontaktirali smo s pojedinim ministarstvima, njihovim odjelima i dužnicima, županijskim i gradskim upravama te drugim ustanovama oko pitanja povezanih s našom djelatnošću. Najintenzivniji kontakti bili su s Ministarstvom turizma RH oko skorog donošenja izmjena i dopuna Zakona o pružanju usluga u turizmu. U razgovorima, ali i u pisanom obliku, u fazi savjetovanja koje je organiziralo Ministarstvo podneseni su konkretni prijedlozi rješavanja otežavajućih odredbi iz članka 6. sadašnjeg Zakona kod organizacije izleta naših članica. Osim toga, objašnjena je specifičnost naših planinarskih kuća, od kojih neke ne mogu zadovoljiti propisane minimalno-tehničke uvjete. Dogovoreno je da HPS snimi stanje i predloži uvjete za tri kategorije planinarskih kuća: za one uz cestu, uz cestu ali bez infrastrukture (struje, tekuće vode) te za one do kojih je jedino moguće doći planinarenjem. Oko suglasnosti za obavezno javno sufinanciranje (15%) IPA projekata kontaktirali smo sve županije (7) koje graniče sa Slovenijom.

Suradivali smo s Državnim hidrometeorološkim zavodom i javnim ustanovama nacionalnih parkova (Sjeverni Velebit, Risnjak i Paklenica) i parkova prirode (Medvednica, Papuk, Žumberak-Samoborsko gorje, Biokovo, Papuk, Učka i Velebit). Predstavnicima Gradskog zavoda za prostorno planiranje posjetili su sjedište HPS-a i upoznali nas s nacrtom Prostornog plana Medvednice, u kojem smo sudjelovali s određenim prijedlozima. Započeta je vrlo plodna suradnja sa slovenskim Kulturnim prosvetnim društvom »Bazovica« u Rijeci. Hrvatski olimpijski odbor sufinancirao je veći dio troškova inozemnih natjecanja za naše športske discipline, platio je sve naše članarine u međunarodnim udrugama (UIAA, IFSC, ECSC), kao i plaće naših zaposlenika. Naš predstavnik sudjelovalo je u radu sjednica skupština Hrvatskog olimpijskog odbora i Odbora neolimpijskih športova.

Na međunarodnom planu, u Svjetskoj asocijaciji planinarskih saveza (UIAA) sudjelovali smo u radu Opće skupštine u Amsterdamu (Nizozemska). Nakon višegodišnjih dogovora o povezivanju nacionalnih planinarskih saveza u Europi, ove je godine počeo s radom EU Mountaineering Forum, a jedan od osnivača bio je i HPS. U Karlukovu (Bugarska) sudjelovali smo na sastanku Balkanske planinarske unije (Balkan Mountaineering Union), u svojstvu promatrača. Kontaktirali smo i izravno suradivali s nekoliko nacionalnih planinarskih saveza, a posebice s Planinskom zvezom Slovenije (PZS). U sjedištu HPS-a održan je početkom godine sastanak najviših dužnosnika PZS-a i HPS-a. Razmijenjena su iskustva o organizacijskoj strukturi i operativnom funkcioniranju obaju saveza te je izraženo uzajamno uvažavanje postignuća i rezultata. Razgovarali smo o iskustvima s članstvom u raznim međunarodnim asocijacijama te je dogovoreno da će u njihovim tijelima, a i drugdje gdje se pokaže potreba, kada na sastancima ne mogu sudjelovati predstavnici nekog saveza, interese zastupati nazočni delegat HPS-a ili PZS-a. Dio razgovora bio je posvećen mogućnostima nastavka mreže europskih pješačkih putova iz Slovenije kroz Hrvatsku. Uz potvrdu odlične višedesetljetne prakse, čvrsto je potvrđen sporazum o reciprocitetu pri noćenju u planinarskim kućama u Hrvatskoj i Sloveniji za članove HPS-a i PZS-a. Rezultat sastanka bio je i početak prodaje slovenske planinarske lite-

rature, priručnika i zemljovida u Uredu HPS-a te istovjetna prodaja hrvatske planinarske literature u sjedištu PZS-a u Ljubljani. Dogovoreno je da dosad uspješnu suradnju treba nastaviti na svim razinama, kroz međusobno sudjelovanje na protokolarnim skupovima, skupštinama i obljetnicama, danima planinara i sl. (već u 2012. to je zaživjelo u punoj mjeri), kroz sastanke uredništava Planinskog vestnika i Hrvatskog planinara, suradnju i razmjenu iskustava između srodnih komisija obaju saveza, međusobno sudjelovanje članova na školama, natjecanjima, tečajevima i alpinističkim ekspedicijama u organizaciji HPS-a i PZS-a te kroz izravnu suradnju između planinarskih društava (pogotovo onih u blizini granice).

U natjecateljskim sportovima (sportsko penjanje i ledno penjanje) nastupale su ženske i muške juniorske i seniorske hrvatske reprezentacije na svjetskim i europskim prvenstvima, na nekoliko svjetskih kupova i drugim međunarodnim natjecanjima u postojećim kategorijama. Više desetaka natjecatelja i natjecateljica uključeno je u kategorizaciju hrvatskih športaša, a nastavljeno je i financiranje sportaša mlađih dobnih kategorija putem Razvojnog programa HOO-a.

Odnosi s novinskim i elektronskim medijima ostvarivali su se najčešće povodom održavanja pojedinih akcija. Velik publicitet u našim medijima imala je naša potražna akcija na Kavkazu, a Gruzijska televizija je o tome snimila veliku reportažu. O Maloj planinarskoj školi obavljen je prilog na EuroNewsu. Članci o našim djelatnostima objavljeni su u Večernjem, Jutarnjem i Novom listu, Slobodnoj Dalmaciji, u drugim novinama i raznim časopisima, ali i u vijestima, reportažama i emisijama na nacionalnim i lokalnim televizijskim postajama te na mnogobrojnim internetskim portalima i web stranicama.

Kontakt s 309 članica obavljali su zaposlenici Saveza i članovi tijela HPS-a izravno na susretima na terenu, putem prijama stranaka u Uredu Saveza, telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u časopisu »Hrvatski planinar« i preko dopisa upućenih na naša društva i klubove oko aktualnih tema, objašnjenja pojedinih pitanja, obavijestima o akcijama i prijedloga za bolju suradnju. U 2012. predstavnici HPS-a bili su na više od stotinu događaja, od osnivačkih i redovnih skupština raznih proslava do ostalih

akcija koje su organizirala planinarska društva, županijski savezi i stručne komisije.

Godišnji prihod, prema pokazateljima prije kraja godine, nadmašit će za 5% proračun usvojen od Glavnog odbora HPS-a, dakle uprihodit će se oko 2.500.000,00 kuna te će zbog toga, ali i višegodišnjeg brižnog poslovanja, postojati vrlo važna novčana pričuva za naredno razdoblje u kojem HPS ni najmanje neće biti ovisan od općih nepovoljnih gospodarskih uvjeta u Hrvatskoj. Prihodi od članskog materijala iznose nešto manje od četvrtine ukupnih prihoda, a u proračunu HPS-a od tih sredstava namiruju se isključivo namjenski rashodi (uplaćeno se u cijelosti vraća onima koji su to i uplatili kroz osiguranje u slučaju nezgode i stručni rad 15 komisija HPS-a u kojem sudjeluje više tisuća naših članova). Savez je počeo ostvarivati i devizne prihode putem vrlo uspješne prodaje naše planinarske literature u Planinskoj zvezi Slovenije (ove godine u samo šest mjeseci više od 3.000 eura).

Ured HPS-a sa svoja tri profesionalna djelatnika obavljao je sve svoje zadaće i poslove, a nerijetko i one koje nisu mogli riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Ured HPS-a je članstvu, ali i ostalim zainteresiranima, pružao obavijesti o planinama i planinarstvu, brinuo se o pretplati i financijskim poslovima izdavanja našeg časopisa, kontaktirao s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi s članskim materijalom i ostalim pitanjima naše organizacije, surađivao s komisijama HPS-a, vodio vlastito poslovanje kroz planiranje, nabavu i prodaju planinarske literature, ugovaranja najamnina i sponzorstva te obavljanja ostalih poslova kako bi se, ne računajući naplaćene članske markice, osiguralo još 3/4 ukupnih prihoda.

Časopis "Hrvatski planinar" izlazio je redovito i na vrijeme, s ažurnim vođenjem evidencije pretplatnika. Ne povećavajući cijenu pretplate, časopis je u 2012. povećao ukupan broj od 492 na 572 stranice, odnosno svi brojevi imaju format nekadašnjeg dvobroja. Naklada se kreće, ovisno o dijelu godine, oko 1750 primjeraka, uz određeni broj besplatnih primjeraka i primjeraka za razmjenu. I dalje postoji stalan problem naplate pretplate za gotovo istih pedesetak naših članica. Stvarni troškovi izdavanja časopisa nešto su veći

Novogodišnja sjednica HPS-a 17. prosinca 2012.

od prikupljenih pretplata, a razlika se nadoknađuje prodajom oglasnog prostora i iz drugih izvora.

* * *

Širok raspon raznovrsnih djelatnosti HPS-a jedinstven je između devedesetak nacionalnih planinarskih saveza u svijetu. Ostvaruje se kroz rad 15 stručnih i organizacijskih komisija HPS-a koje su izvele više od 500 akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja, radionica i natjecanja. Na njima je sudjelovalo oko četiri tisuće naših članova. Na taj način znatan dio našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi ne provodi samo rekreativno, već ga osmišljava stručnom i društveno korisnom djelatnošću. Slijedi kratak opis rada komisija HPS-a u 2012. godini.

Planinarski putovi. Tijekom godine održana su četiri sastanaka Komisije za planinarske putove. Za obilazak HPO-a podijeljeno je 206 priznanja, od čega 54 brončane značke, 42 srebrne i 36 zlatnih te 36 posebnih priznanja, 21 visoko i 17 najviših priznanja. Za obilazak VPP-a dodijeljeno je 19 znački, a za obilazak Velebitske obilaznice 8. Organizirana su četiri tečaja za markaciste za područja

Like, Slavonije, Moslavine i Bilogore te Dalmacije s ukupno 158 sudionika koji su primili iskaznicu »Markacist HPS-a«. Status voditelja steklo je 11 markacista, a jedan je proglašen instruktorom. Održano je nekoliko sastanaka sa županijskim planinarskim savezima i povjerenicima za planinarske putove u pojedinim društvima, na kojima je bilo 57 sudionika. Izrađena su 4 metalna žiga za kontrolne točke HPO-a. Održana je radionica za rad s GPS uređajima i obradom snimljenih tragova za 6 sudionika. S JUPP Velebit postignut je dogovor o izradi i postavljanju putokaza na području Baških Oštarija. Komisija surađuje s tvrtkom Navigo sistem u dogovorima o izradi zemljovida i snimanju tragova planinarskih putova GPS uređajima. U akcijama Komisije, odnosno pregleda planinarskih putova, sudjelovalo je 6 članova. Izrađen je pilot projekt označavanja planinarskih putova pomoću GPS traga, a u podmaklom je razdoblju projekt web aplikacije baze podataka o planinarskim putovima i markacističkoj djelatnosti.

Gospodarstvo. Raspisan je natječaj za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata. Javili su

se upravljači 10 planinarskih kuća, a novac im je dodijeljen prema ispunjenim uvjetima u ukupnom iznosu od 112.244,00 kuna. Sredstva su utrošena za obnovu planinarskih domova Hahlići, Lipa Rog i Žitnica, planinarskih kuća Sijaset, Picelj i Frbežari te skloništa Skorpovac, Crnopac, Ratkovo i Rossijevo. Kontroliran je utrošak materijala prema natječaju iz 2011. i 2012. godine. Izrađeno je nekoliko natpisnih ploča za planinarske objekte. Završena je obnova Rossijeva skloništa, koje je sada vrhunski uređeno. Ažurirani su podaci o planinarskim kućama na webu HPS-a.

Promidžba i izdavačka djelatnost. Izdavanjem Planinarskog udžbenika autora Alana Čaplara krajem godine zadovoljena je dugogodišnja potreba za suvremenom stručnom knjigom koja na kvalitetan način obrađuje sve naše djelatnosti. U pripremi knjige sudjelovalo je 30 istaknutih planinara, vodiča i instruktora. Knjiga ima 368 stranica, bogato je ilustrirana s više od 900 ilustracija, a namijenjena je svima koji žele upoznati, produbiti ili obnoviti znanja o planinarstvu. Sadržaj udžbenika usklađen je s programom školovanja u HPS-u, recenzijama stručnih komisija te instruktora specijalističkih djelatnosti u planinarstvu. Knjiga će se koristiti kao temeljna nastavna literatura za opće planinarske škole, tečajeve za vodiče te za druge stručne planinarske tečajeve i škole. Web HPS-a ove je godine imao gotovo dvostruko više posjeta nego prethodne godine. Zahvaljujući preglednoj organizaciji obilja korisnih podataka, sadržaje na webu HPS-a mnogi su koristili za planiranje izleta, školovanje te za primanje obavijesti o akcijama HPS-a i novostima u planinama. Na njemu je tijekom godine objavljeno više od 100 vijesti i obavijesti, a redovito su doručivane i ažurirane stranice s praktičnim podacima. Za potrebe Komisije za planinarske putove uspostavljen je poseban server s bazom podataka o planinarskim putovima i markacijskoj djelatnosti, koja će punu funkcionalnost imati kada podaci iz nje budu javno dostupni. Softverskim rješenjima osigurana je svakodnevna ažurnost kalendara akcija HPS-a. Kao i prošlih godina, krajem godine tiskani su zidni kalendari HPS-a za iduću godinu. Iskustvo stečeno prošlih godina s usporednom najavom akcija članica HPS-a u kalendaru HPS-a pokazalo se vrlo praktičnim i korisnim, jer su na taj način podaci o

pohodima i sličnim akcijama postali lako dostupni svih hrvatskim planinarima. Održana su raznovrsna dobro posjećena predstavljanja planinarskih knjiga u Zagrebu, Karlovcu, Rijeci, Varaždinu, kao i na HRT-u, pri čemu se nije govorilo samo o knjigama koje su se predstavljale, nego i šire o planinarstvu i o ulozi HPS-a. Pripremljena su i tiskana nova izdanja dnevnika VPP-a i vodiča po VPP-u, plakat za Dane hrvatskih planinara, brošura Planinarska priznanja HPS-a 1962.-2011. (u povodu 50. obljetnice te djelatnosti u HPS-u) te nove (redizajnirane) diplome za opće planinarske škole i specijalističke škole u HPS-u.

Speleologija. Ukupan broj registriranih članova (speleološki pripravnici, speleolozi, instruktori speleologije) u registru članova Komisije za spelologiju (KS) iznosio je 345. Najvažnije aktivnosti članica KS-a usmjerene su na edukaciju novih članova. Tako su kroz 8 speleoloških škola (SO HPD Sniježnica, SO HPD Željezničar, SO Liburnija PD Paklenica, SO HPK Sv. Mihovil, SO PD Dubovac, SO PDS Velebit, SU Kraševski zvir, SO HPD Mosor) prošla ukupno 83 polaznika koji su položili ispit i tako stekli naziv speleologa pripravnika. Održani su ispiti na kojima je 7 kandidata steklo naziv speleolog, a dvojica su postali instruktori speleologije. Od edukacijskih seminara održan je, u suradnji s HGSS-om, seminar prve pomoći i samospašavanja (25 polaznika iz 6 udruga) te seminar o opremanju speleoloških objekata (70 sudionika iz 9 udruga). Članice Komisije zabilježile su 340 istraživačkih akcija te 242 akcije koje su za cilj imale monitoring speleoloških objekata. Najvažnije istraživačke akcije bile su ekspedicija Velebita 2012 (rezultat: kompleksna stručno-znanstvena istraživanja u jami Velebita, dobokoj 1026 m), istraživanja jamskog sustava Kita Gaćešina - Draženova puhaljka (rezultat: 1750 m novih kanala, tako da je sada poznata dubina sustava -737 m, a duljina 23.334 m), ekspedicija Srednji Velebit - Vršeljci (rezultat: kompleksna stručno-znanstvena istraživanja u špilji Atili čija je poznata duljina sada 2105 m), logor Crnopac (rezultat: speleološka istraživanja jame M. Labudova do dubine -680 m, s više od 2500 metara kanala) te ekspedicija Malezija (rezultat: otkriveno i istraženo preko 30 objekata, a radilo se i na edukaciji tamošnjih speleologa). Komisija je podržala održavanje znanstveno-stručnog skupa

»Posebne vrijednosti dubokog krša« u Krasnu sa 128 sudionika iz 24 ustanove i 18 speleoloških udruga. Održan je 2. festival speleološkog filma u Karlovcu (150 sudionika) na kojem je prikazano 16 filmova u konkurenciji i 5 izvan konkurencije (hrvatskih i stranih autora) te Skup speleologa Hrvatske u Drežnik gradu (245 sudionika iz 35 udruga) s 29 predavanja, 24 postera, 6 projekcija filmova te dva okruga stola.

Alpinizam. Ove sezone uspješno su održana tri natjecanja Hrvatskog lednog kupa u Bjelovaru, Rijeci i Zagrebu. Sudjelovalo je 28 natjecatelja i 7 natjecateljica iz ukupno sedam alpinističkih odsjeka i klubova iz Hrvatske i BiH. Hrvatska reprezentacija sudjelovala je na nizu natjecanja UIAA Svjetskog kupa u lednom i dry-tooling penjanju te drugim međunarodnim natjecanjima. Na dry-tooling natjecanju u Brnu naš je natjecatelj osvojio prvo mjesto. Na zimskom izdanju poznatoga svjetskog međunarodnog susreta British Mountaineering Council u Škotskoj, na kojem je bilo 40 sudionika iz 26 zemalja, imali smo dva predstavnika. Održan je ispit za naziv alpinist, koji je uspješno položilo 5 kandidata. Komisija je uz SAK Extrem, AO Željezničar i AO Velebit sudjelovala u organizaciji alpinističkog kampa »Glavno da se klajmba«, koji je u listopadu održan na Biokovu. Drugo izdanje ovoga trodnevnog memorijalnog susreta u sjećanje na Tonija Rosu i Igora Skendera, okupilo je oko 120 alpinista iz svih krajeva Hrvatske i iz inozemstva. U provedbi je i dalje projekt sanacije klasičnih smjerova na Kleku zamjenom starih dotrajalih klinova novima. Radna skupina KA HPS-a za školovanje nastavila je rad na uređivanju poslovnika koji će uređivati razne vrste alpinističkog školovanja.

Vodiči. Osnažen je operativni tim Komisije za vodiče, doneseni su novi programi školovanja u Vodičkoj službi HPS-a i postupak licenciranja vodiča. Održani su tečajevi za vodiče društvenih izleta u Belcu, Baškim Oštarijama i na Petrovu vrhu (97 polaznika), ljetni tečaj za vodiče u Tuku (24 polaznika) te ispiti i popravni ispiti tijekom kojih su u vodiče promovirana 84 planinara, a 32 su u postupku ostvarivanja uvjeta za izlazak na ispit početkom sljedeće godine. Održana su dva seminar za vodiče instruktore (32 polaznika), tijekom kojih je naziv vodiča instruktora dobilo 13 vodiča HPS-a. Započeo je nov postupak licencira-

nja vodiča s mogućnošću trogodišnjeg licenciranja te usklađen nov izgled i funkcionalnost vodičkih iskaznica sa standardima UIAA i programa školovanja HPS-a. Informiranje se obavlja putem objava članaka u »Hrvatskom planinar«u, webu HPS-a i stanica vodiča te predavanjima i prezentacijama u stanicama i zainteresiranim planinarskim društvima. Komisija je održala Zbor vodiča na Baškim Oštarijama, četiri sjednice Komisije za vodiče i četiri sastanka Izvršnog odbora Komisije. U Belcu je održan 4. skup vodiča društvenih izleta. Osnovane su ili je započeo postupak osnivanja/revitalizacije četiriju novih stanica vodiča (Lika, Istra, Zagorje i Varaždin), tako da u Hrvatskoj sada ima ukupno 12 aktivnih stanica. Komisija je izradila i s UIAA uskladila potrebne normativne akte, a potvrdio ih je IO HPS-a. Sljedeći su koraci posjet mentora UIAA zimskom tečaju na Platku te dovršenje postupka akreditacije za A i B standarde vodičke djelatnosti. Završetak postupka akreditacije očekuje se u ožujku 2013. Komisija je prema planu i programu utrošila programska sredstva, ali ostvarila i vlastite prihode u iznosu većem od 60.000 kn.

Planinarsko skijanje. U toj sportskoj disciplini trenutno u Hrvatskoj nema natjecatelja koji može postići neki značajniji rezultat na svjetskom i europskom prvenstvu, pa se zato na njih nitko nije ni prijavljivao. Komisija u članstvu treba potaknuti veći interes za planinarsko skijanje te osposobiti novu generaciju, koja bi se nakon tečajeve, treninga i priprema u hrvatskim planinama uključila u međunarodna natjecanja.

Sportsko penjanje. Održano je 7 natjecanja na nacionalnoj razini (Kup Hrvatske) u boulder, brzinskoj i težinskoj kategoriji za seniore i za mlade u Zagrebu, Puli i Splitu, te natjecanja u županijskim ligama (Splitsko-dalmatinska, Zagrebačka i Istarska). Mlada državna reprezentacija nastupila je na Svjetskom prvenstvu u Singapuru (naš natjecatelj osvojio je 12. mjesto u brzinskom penjanju) i europskim prvenstvima u Gemozacu (Francuska) i Kranju, na pet natjecanja Europskog kupa i igrama mladih Alpe - Jadran u Austriji. U kategoriji mladih sportskih penjača postižu se sve bolji rezultati. Seniorska reprezentacija nastupila je na Svjetskom prvenstvu u Parizu. Organiziran je niz vrlo uspješnih seminara za trenere u Splitu i Zagrebu, na kojima su sudjelovali i izabrani natje-

catelji i članovi reprezentacije. U Rijeci je održan Sabor Komisije za sportsko penjanje.

Zaštita prirode. Obilježen je Svjetski dan voda na Bundeku te organizirana izložba o rezultatima monitoringa potoka Medvednice. Komisija je surađivala s Hrvatskim vodama i osnovnim školama. Na Dan planeta Zemlje održano je predavanje o Medvednici i obilazak kamenoloma Bizek. U sklopu akcije »Jedan dan za čisti okoliš«, snimljena su divlja odlagališta otpada u suradnji s Kemijsko-geološkom školom i CZKIO Susedgrad. Održana je i akcija čišćenja u suradnji s JU PP Medvednica, stanovnicima Podsusedskog Dolja i Hortikulture s ukupno 100 sudionika. Obilježen je Dan zaštite planinske prirode RH i Dan zaštite okoliša promocijom odlaska u posjet zaštićenoj planinskoj prirodi u Šibensko-kninskoj županiji i na Velebitu te nastavkom akcije Zeleno-plava opcija u Gorskom kotaru. U suradnji s JU PP Medvednica organizirana je povodom Svjetskog dana čistih planina 22. i 23. rujna 19. akcija čišćenja staza i vodotoka na Medvednici s 300 sudionika. Promovirana je zaštita prirode kroz elektronske (Dobro jutro Hrvatska, Školska televizija, Slušaj kako Zemlja diše) i tiskane medije na Dan planeta Zemlje, Svjetski dan čistih planina i Međunarodni dan planina. Uspostavljena je suradnja s udrugom Zrinska gora, s naglaskom na ekološku poljoprivredu, pčelarstvo, ruralni i kulturni turizam, socijalno odgovorno i etičko poslovanje te s drugim udrugama, na zaštiti šuma, podzemlja i očuvanju ruralnog života u planinskim područjima.

Školovanje. Prema poslanim programima usklađenim s Pravilnikom opće planinarske škole u HPS-u, popisom instruktora, predavača i izvještajima o održanim planinarskim školama članica, Komisija za školovanje poslala je organizatorima 1203 diplome HPS-a za poimenično navedene završene polaznike planinarskih škola. Osim njih, poslala je 150 diploma za polaznike specijalističkih škola koje su usklađene s pravilnicima tih djelatnosti, što čini u 2012. ukupno više od 1350 školovanih članova u HPS-u, većinom mlađe dobi.

Suradnja s upravama zaštićenih planinskih područja. Prema potrebama Komisija za suradnju s upravama zaštićenih planinskih područja koordinirala je rad komisija koje s

dužnosnicima Saveza i Uredom HPS-a surađuju s upravama nacionalnih parkova i parkova prirode te ostalim upravama zaštićenih planinskih područja. Sudjelovala je na seminaru nadzornika PP i NP na Pagu, gdje se informirala o mogućnostima suradnje Komisije s Agencijom ministarstva za zaštitu prirode koja će preuzeti neke dosadašnje nadležnosti uprava nacionalnih parkova i parkova prirode.

Visokogorski usponi, daleka planinarska putovanja i pohodi. Planinarskim društvima i ostalim korisnicima u HPS-u Komisija za visokogorske uspone, daleka planinarska putovanja i pohode davala je mišljenja, savjete i kontakte za njihove akcije u Gruziji, Pakistanu i Nepal u te pomagala prilikom ishođenja ulaznih viza i drugih potrebnih dozvola u nekim od tih država. U suradnji sa Slovenskim domom u Zagrebu i izdavačkom kućom »Libricon« organizirana su atraktivna i vrlo dobro posjećena predavanja najpoznatijih slovenskih alpinista.

Priznanja. Na šest sastanaka Komisije za priznanja obrađeno je 165 prijedloga, a na skupštinama naših članica i u drugim svečanim prilikama dodijeljena su sljedeća priznanja HPS-a: 12 plaketa, 37 zlatnih, 41 srebrni i 61 brončani znak HPS-a.

Povijest planinarstva. Nastavljeno je prikupljanje građe za alpinističku zbirku u Ogulinu i nastavljena je inicijativa za proširenje prostora u ogulinskom Zavičajnom muzeju.

Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost. Komisija je prema zahtjevima i potrebama pregledavala i davala mišljenja za ugovore, pravilnike, statute naših članica i druge dokumente za Ured HPS-a, komisije HPS-a, Izvršni i Glavni odbor HPS-a te se očitavala o pojedinim odredbama raznih zakona važnih za planinarstvo.

Hrvatska gorska služba spašavanja djeluje kao samostalna pravna osoba s javnim ovlastima, ali statutarno i zbog niza zajedničkih interesa, HGSS je i dalje čvrsto povezan s HPS-om. U HGSS-u djeluje više od 700 osoba koje su i dalje obvezno članovi planinarskih društava, a kao pripadnici HGSS-a predstavljaju najškolovaniji i najspremniji dio članstva HPS-a. U 2012. u našim su planinarskim društvima, na planinarskim školama i tečajevima stručnih komisija organizirana mnogobrojna predavanja o HGSS-u,

ALAN ČAPLAR

Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak, dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić i glavni tajnik HPS-a Darko Berljak

opasnostima u planinama i postupanja u slučaju nesreće, kao i terenske vježbe, radi proširenja znanja i povećanja sigurnosti našega članstva. Služba je krenula u osnivanje niza obavještajnih točaka u planinarskim društvima čija su sjedišta u blizini frekventnih planinskih područja. U 2012. obavljeno je više od 900 akcija spašavanja, ne samo u planinama, već i na svim ostalim neurbanim područjima na kojima se može upotrijebiti spašavateljska oprema, tehnika i iskustvo gorskog spašavanja. Uz redovnu djelatnost spašavanja i zbrinjavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečajeva, ispita za gorske spašavatelje i izgradnje infrastrukture, HGSS je dežurao na skijalištima i u planinskim nacionalnim parkovima te na većim akcijama HPS-a. Služba ima stabilan izvor financiranja iz državnog proračuna te vrlo visok status i opće uvažavanje u našem društvu. U jesen 2013. održat će se u Bolu na Braču godišnji sastanak IKAR-CISA, svjetske asocijacije gorskih službi spašavanja.

✱ ✱ ✱

Iako je ovaj pregled rada tijela i Ureda HPS-a, komisija i ostalih djelatnosti HPS-a iznesen u sažetom obliku i mnogo toga nije spomenuto, iz svega se vrlo lako može ocijeniti svrstavaju li postignuti rezultati i ovu 2012. u još jednu

uspješnu godinu organiziranoga hrvatskog planinarstva, čak ne računajući rekordan broj udruženih društava i klubova u HPS-u, najveći broj planinarskih kuća te stalan rast članstva. Osim planinarskih postignuća, poslovanje krovne udruge bilo je vrlo uspješno unatoč nepovoljnim gospodarskim uvjetima u Hrvatskoj - ostvaren je veći prihod od planiranog, a rashodi su bili u okviru donesenog proračuna. Sigurni smo da će se unatoč nastavku domaće recesije, pa i sve izraženije depresije, taj trend rasta broja udruga i ukupnog članstva nastaviti i u 2013. godini, ali još važnije i izvrsnost postignutih rezultata organiziranog hrvatskog planinarstva.

Rezultati mogu biti još bolji ako se ulože dodatni naponi, od tijela i dužnosnika Saveza, ali i od naših članica. Pojedina planinarska društva ne plaćaju članski materijal ili to čine s velikim zaostatkom, iako se ta sredstva kroz akcije komisija i plaćanjem police osiguranja vraćaju njihovom članstvu. U nekim planinarskim specijalnostima radi se bez koordinacije s komisijama tih djelatnosti i ponekad ne poštuju važeći pravilnici. I dalje smo nezadovoljni općim statusom planinarstva u našem društvu, posebno u vezi sa statusom planinarskih kuća i planinarskih putova – infrastrukture koju osim našeg članstva koriste i drugi. Pokušavamo uvjeriti nadležna ministarstva o našim specifičnostima, odnosno teškoćama koje se ogledaju u provedbi nekih zakona i propisa iz područja sporta, turizma i ugostiteljske djelatnosti. Velik je i sve izraženiji problem pad interesa i volje za volonterski rad, posebice u komisijama i tijelima HPS-a. Stalna nam je želja još bolja suradnja s planinarskim društvima, županijskim i gradskim planinarskim savezima, odnosno da nam oni, ali i pojedinci, češće pišu o svom radu, problemima i prijedlozima, kako bismo ih pokušali zajednički riješiti na dobrobit svih hrvatskih planinara.

Dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima i suradnicima te planinarskim udrugama i svim planinarima HPS-a zahvaljujemo na njihovom djelovanju u hrvatskim i inozemnim planinama, podzemnom svijetu, ali i zalaganju u mnogim ustanovama i tijelima, čime su pridonijeli da je i 2012. bila planinarski vrlo uspješna.

Sanjati Alpe i ostvariti snove

Matej Perkov, Zagreb

Visokogorski dojmovi jednog Podravca

Kao klinac jednom sam godišnje imao priliku sudjelovati u alpskim pohodima matičnog planinarskog društva »Pevec« iz Koprivnice i PD-a »Bilogora« iz Bjelovara. Dok sam s ocem šetao uz gorske potočice i prekrasne livade po kojima su pasle »milka« kravice, nerijetko sam dizao glavu prema snijegom pokrivenim vrhuncima višim od 3000 metara. Zamišljao sam kako je ondje, usput želeći sreću ljudima koji su se onamo penjali i zaželjevši sebi »jednoga dana...« Godine su prolazile i moje su noge stupile na mnoge vrhove. Onda se pojavila prilika koju sam iščekivao više od deset godina. Pohod na Gran Paradiso i Monte Rosu u organizaciji HPD-a »Japetić« iz Samobora privukao me, prijavio sam se i već zimi počeo pripreme za tu ljetnu pustolovinu.

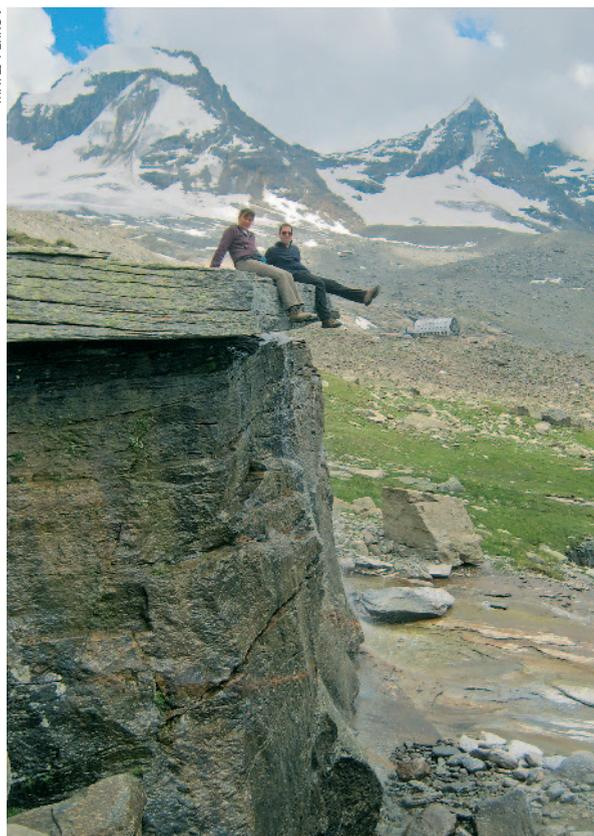
»Putovanje počinje odlukom da se na njega krene«, kaže izreka. Shvatio sam što to znači. Životni se raspored promijenio, jedini cilj i jedina vizija koju sam imao bila je da kročim na vrh od 4000 metara. Goga, Željko i ja, jedini koji smo na kraju sudjelovali u tom pohodu, počeli smo s jakim treninzima i pripremanjima. Pripreme se nisu sastojale samo od trčanja, već i od svakodnevnog odricanja, kako bismo skupili novac za putovanje. Iako je katkad bilo teško ići u krajnosti: »Hoću li danas jesti gablec od 15 ili 20 kuna?«, »Hoću li platiti ulaznicu za koncert ili zamoliti frenda gitarista da me stavi na popis gostiju?«, »Otići na kavu ili na trčanje?« – odluka je bila jasna čim bih zatvorio oči i zamislio snježne vrhunce. Planinar i penjač Igor Kuzmanić iz Samobora, koji zbog osobnih obveza nije mogao na put iako je trebao biti vođa puta, obavio je s nama neke pripreme i pomogao nam brojnim savjetima o penjanju, ponašanju na velikoj visini, prehrani, organizaciji i drugim stvarima.

Na put u Italiju krenuli smo jednoga vrelog srpanjskog dana, uzbuđeni poput male djece. Svoj prvi cilj, Gran Paradiso, odabrali smo zbog dobre

vremenske prognoze te na vrh stigli bez ikakvih teškoća. Inače, riječ je o najjužnijem alpskom četiritsućnjaku (jednom od najtoplijih), koji se nalazi u blizini granice s Francuskom. Na Gran Paradisu vegetacijski pojas seže do 2700 metara, a vrijeme je nešto stabilnije nego na drugim vrhovima podjednake visine. Zato i jest popularna destinacija među planinarima i penjačima, koji ovamo dolaze u velikom broju.

Bili smo uzbuđeni putujući prema svojem cilju jer je to bio naš prvi uspon na tako veliku visinu. No, prekrasna priroda u kojoj smo uživali od mjestašca Ponta do doma »Vittorio Emanuele«

MATEJ PERKOV

Na rubu

MATEJ PERKOV

»Čarobno je truditi se i odricati za cilj koji samo ti vidiš!« rekao je netko, a mi smo mjesecima pred očima imali svoje slike s alpskih vrhova. Neopisivo je zadovoljstvo ostvariti svoj san, kakav god on bio

Na granici dana i noći

primila nas je u svoje okrilje i smirila. Krajolik kao iz bajke – uživali smo među cvijećem, potočićima i sviscima. Motrili smo vrh s ruba jednoga predivnog slapa, a on je motrio nas kao da govori: »Bit će sve u redu!« Planinarski dom odlično je uređen, cijena noćenja je prihvatljiva (14 eura), dok su topli obroci i piće preskupi za hrvatski džep.

Sutradan smo se bez poteškoća uspjeli po ledenjaku, ispenjali neugodan stjenovit dio pod samim vrhom i sretno dotaknuli kip Bogorodice na 4061 metru. Vidik mi je izmamio krik oduševljenja, a zatim smo požurili nizbrdo jer smo promrzli od neugodnog vjetera. Umorni, gladni i sretni čestitali smo si uspon tek kad smo sišli na 3000 metara, a zatim smo nastavili sve do Ponta te krenuli dalje na Monte Rosu.

Planina neće nikamo pobjeći, ali vremenska prognoza nije idealna i čini se da će samo sutra biti lijepo. Monte Rosa je planinski masiv na granici Italije i Švicarske, s desetak vrhova viših od 4000 metara. Najviši je Punta Dufour (Dufourspitze), visok 4634 m. Nismo imali iluzija i znali smo da mu nismo dorasli pa će taj vrh pričekati još koju godinu.

Požurili smo u slikovito alpsko mjesto Alagnu podno Monte Rose, dogovorili se što ćemo sutra i prespavali u odlično uređenom kampu. Sutradan smo ustali, spakirali se za uspon i prvi dio puta prevalili žičarom, koja nas je podigla na

3200 metara. Slijedilo je sat i pol nezahitljive, ali atraktivne hodačke ture do doma Gnifetti (3655 m). Uza nj je izgrađena kapelica na najvišoj nadmorskoj visini u Europi (tradicionalni planinarski pohod na misu oko Velike Gospe). Dom je odlično uređen, a nudi (skupu) hranu i piće. Cijena spavanja je prihvatljiva (14 eura).

Požurili smo s prijavom, ostavili višak stvari u spavaonici i krenuli na vrh Pyramide Vincent, premda je već bilo gotovo jedan sat. Procijenili smo da imamo dovoljno vremena iako je sunce već zagrijalo ledenjak, pa se po njemu teže hodalo zbog propadanja u snijeg. Brojni su se penjači već vraćali. Napredovali smo polako jer zbog rijetkog zraka i velike visine brže nismo ni mogli. Iako nismo dobili visinsku bolest, nije bilo lako. »Jedan, dva, tri, četiri, pet...«, brojao sam do trideset koraka, a zatim zadihano stao. Pola minute odmora, a onda opet... Željko i Goga bili su u »istom filmu«, pogledavali smo se i mahali rukama s uzdignutim palčevima u znak potpore. Oko nas samo bjelina ledenjaka, tamne mrlje stijena Lyskamma, oštar zrak i plavo nebo. Bilo je prekrasno, baš kao s bezbrojnih fotografija visokih planina koje sam gledao. Maštao sam o tome da ću jednom doći ovamo, a sada se taj san ostvaruje. Vrh je, evo, tu blizu.

U razmišljanju me prekine snažan nalet vjetera, čučnuli smo i usidrili se cepinima da nas ne odnese. Još malo, još nekoliko metara. Vidjeli smo greben ispred sebe i potrčali od radosti, svladavši posljednju strminu kao od šale. Nakon pedesetak metara hoda po grebenu došli smo na mali zaravanak pod snijegom na 4215 m, visini na kojoj još nikad nismo bili. Pod našim je nogama cijeli svijet, čudesan vidik na dolinu, planinska jezera, oblake, bajkoviti Lyskamm, bijeli ledenjak i vrhove više od 4000 metara. Uživali smo na vrhu jer nije

Iznad 4000 metara...

bilo nikoga, svi drugi penjači odavno su se spustili u dom Gnifetti.

Nismo skidali osmijeh s lica, a Goga je namjestila fotić na ruksak i uspjeli smo se slikati zajedno. Ta mi je polunagnuta fotka jako draga jer svjedoči našoj radosti netom što smo ostvarili svoj san. Ostvarili smo ono za čime smo žudjeli mjesecima, trudili se i odricali. Mnogo sam iz toga naučio. Stekao sam vrijedno iskustvo koje ostaje do kraja života.

Spustili smo se do doma Gnifetti za samo pola sata, uživajući u posljednjim zrakama sunca. Sutradan je prognoza bila dobra samo za jutro pa smo poduzeli uspon na obližnji Balmenhorn (4168 m), odmah preko puta Pyramide Vincent. Vrh krasi velik Isusov kip koji se čini živim, a podno kipa je zgodno planinarsko sklonište u kojem smo se odmorili. Magla je zatvarala taj dio ledenjaka i vjetar je bio sve jači pa smo požurili natrag u dom. Zbog lošeg vremena nismo se uspjeli na 4554 m visok Signalkuppe i dom Margharitu, ali smo bili i više nego zadovoljni onim što smo postigli.

Monte Rosa ima desetak vrhova viših od 4000 metara, od toga većina nije tehnički zahtjevna za uspon pa su početnicima odlična prilika za prve ozbiljnije visokogorske korake. Mi smo tu priliku prihvatili i iskoristili je, te naučili mnogo, često se prisjećajući Igorovih savjeta. Djelovali smo kao

odličan tim i međusobno si pomagali; svatko je bio zadužen za nešto i ni u jednom trenutku nigdje nije »zapelo«.

»Čarobno je truditi se i odricati za cilj koji samo ti vidiš!« – rekao je netko, a mi smo mjesecima pred očima imali svoju sliku alpskih vrhova. Neopisivo je zadovoljstvo ostvariti svoj san, kakav god on bio. Sljedećih mjeseci krećemo s nekim drugim snovima i strpljivo čekamo ljeto kad ćemo ih s užitkom ostvariti.

Vrh, veselje, dosanjani san

Crni vrhovi u Hrvatskoj

Milivoj Turk, Varaždin

Kada planiram posjet nekoj planini uvijek mi je krajnji cilj uspon na njezin najviši vrh. Velike planine imaju više zanimljivih i obilježenih vrhova, pa je izazov i veći. Preporučujem svakom planinaru da mu vrh bude cilj, a onaj koji ga ne može doći, neka mu se što više približi. Složit ćete se sa mnom da je to mnogo bolje nego da cilj bude samo podnožje.

Najprije nekoliko rečenica o pojmu vrh. Osim uobičajene riječi vrh, za najvišu ili neku drugu istaknutu kotu planine ili brda upotrebljavaju se i drugi nazivi. Riječ kuk koristi se za neke velebitske vrhove – Bačić kuk, Debeli kuk, Dabarski kukovi, Bojin kuk i dr. Najpoznatijim vrhovima na južnom

Velebitu, Tulovim gredama, to su ime vjerojatno dali tamošnji stanovnici. Neki se vrhovi nazivaju vis, kao Češljakovački vis na Papuku, Lončarski vis na Krndiji ili samo Vis na Moslavačkoj gori. Kik je poznat izraz u križaljka za zaobljen planinski vrh ili glavicu. Čot ili čota dolaze od talijanske riječi ciotolo, koja znači kamen ili šljunak, a označava glavicu brijega ili kameni vrh. Riječ čuka, koja možda nije domaćeg podrijetla, znači vrh ili glavicu brijega. Danas se znatno rjeđe nego prije čuje riječ špica, prema njemačkoj riječi die Spitze. Bribirska glavica ime je dominantne uzvisine na kojoj je poznati arheološki lokalitet.

A zašto baš težimo k vrhu? Zato jer je uspon na vrh, bez obzira na njegovu visinu i zahtjevnost, doživljaj, radost i užitek. S vrha se u pravilu najdalje vidi, a biti na vrhu smatra se najvišim stupnjem dostignuća

Zašto baš težimo ka vrhu? Zato jer je uspon na vrh, bez obzira na njegovu visinu i zahtjevnost, doživljaj, radost i užitak. S vrha se u pravilu najdalje vidi, a biti na vrhu smatra se najvećim dostignućem. Oduvijek su ljudi težili visinama jer su vjerovali da su tako bliže bogu ili bogovima, ovisno o uvjerenju, a visina im je davala i određenu sigurnost od mogućih neprijatelja.

Imena vrhova često su neobična i teško dokučiva podrijetla, ali ima i onih posve običnih. Jedno takvo jednostavno ime: Crni vrh, nosi mnogo vrhova u Hrvatskoj. Koliko ih je u našoj zemlji upitao sam se nakon obilaska pet poznatih »planinarskih« Crnih vrhova. Tada sam na zemljovidu Hrvatske otkrio i utvrdio položaj i visine za četrdeset i šest Crnih vrhova (nisam uvrstio dva Črna vrha jer njihovo ime ipak nije identično). Nalazimo ih u Slavoniji, Gorskom kotaru, Hrvatskom primorju, Istri, Dalmatinskoj zagori, ali najviše u Lici i na Velebitu. Različitih su visina – od 468 metara, koliko ima najniži u Dalmatinskoj zagori, do najvišega – na Ličkoj Plješivici (1604 m). Više od polovice vrhova premašuje visinu od 1000 metara. Crni vrh najzastupljenije je ime nekog vrha u Hrvatskoj.

Ne znam može li se tim vrhovima pronaći nešto zajedničko osim imena. Većina njih nisu poznati ni planinarima niti lokalnom stanovništvu. A kako su i zašto svi oni dobili baš to ime? To će pitanje za mene ostati bez odgovora i objašnjenja.

A sada nešto o pet Crnih vrhova koje planinari poznaju i obilaze. Njihov položaj i pristup do njih potanko opisuje Čaplar u »Planinarskom vodiču« po Hrvatskoj pa to nema potrebe ovdje ponavljati. Do svih tih vrhova vode markirane planinarske staze, svaki od njih je kontrolna točka u jednoj ili nekoliko planinarskih obilaznica, a nastojat ću vam ih približiti svojim doživljajima i sjećanjima.

Crni vrh (865 m) na Papuku

To je najviši vrh Zapadnog Papuka i Bjelovarsko-bilogorske županije. Kontrolna je točka Hrvatske planinarske obilaznice (HPO-a), Slavnskoga planinarskog puta i obilaznice »Najviši vrhovi hrvatskih županija«. Ne sjećam se da sam u našem časopisu pročitao nečije priznanje da nije došao do vrha na koji se uputio. Zašto ne reći da se naše

Crni vrhovi u Hrvatskoj

R.b.	Karta	Polje	Visina (m)	Lokacija
1.	38	A3	1309	Gorski kotar
2.	49	C2	865	Papuk
3.	59	(C2)	1037	Čičarija
4.	61	A1	1335	Hrvatsko primorje
5.	62	C3	1175	Velika Kapela
6.	86	B1	1168	Gorski kotar
7.	86	C3	1132	Hrvatsko primorje
8.	86	C2	1169	Kolovratske stijene
9.	87	A2	853	Mala Javornica
10.	110	C2	753	Velebit
11.	111	A2	1283	Senjsko bilo
12.	111	C3	1077	Donji Kosinj
13.	112	A1	934	Lika
14.	112	B2	851	Mala Kapela
15.	112	C1	938	»
16.	112	C3	1148	Lika
17.	113	A2	1071	Mala Kapela
18.	113	B2	754	Lika
19.	113	C3	941	Mala Kapela
20.	122	A1	1558	Velebit
21.	122	B1	1045	Velebit
22.	122	B1	1063	»
23.	122	C3	1197	»
24.	123	C3	765	Lika
25.	124	A1	1267	»
26.	124	A3	957	»
27.	125	A2	1268	»
28.	125	B1	986	»
29.	125	B3	1604	Lička Plješivica
30.	131	B1	737	Lika
31.	132	A3	1110	Velebit
32.	132	B2	792	»
33.	132	B2	1097	»
34.	133	A3	934	»
35.	133	B3	1011	»
36.	134	A3	1160	Lika
37.	134	A3	891	»
38.	134	B3	1267	»
39.	139	C1	1087	Velebit
40.	140	B1	985	Lika
41.	140	C1	1239	Lika
42.	147	C3	702	Dalmatinska zagora
43.	154	B1	468	»
44.	154	B2	485	»
45.	154	C2	739	Vilaja
46.	155	A2	595	Dalmatinska zagora

Najviši vrh br. 291604 m Lička Plješivica
Najniži vrh br. 43468 m Dalmatinska zagora

Br. 2	865 m	Papuk
Br. 3	1037 m	Čičarija
Br. 4	1335 m	Hrvatsko primorje
Br. 23	1197 m	Velebit
Br. 45	739 m	Vilaja

Topografski zemljovidi su u Velikom atlasu Hrvatske, Mozaik knjiga, Zagreb, 2002.

Crni vrh na zapadnom Papuku

želje katkad i ne ostvare? Razlozi su za to nedovoljna pripremljenost prije odlaska u planinu ili neke druge okolnosti. Negdje sam pročitao kinesku poslovicu da na cilj treba stići najprije glavom, a onda nogama. Taj poučak tada nismo poštovali.

Kad smo automobilom došli iz Đulovca do izletišta Skoblar i nepresušnog izvora ledene vode, vjerujući vodiču, iskusnom planinaru, krenuli smo »njegovom« stazom prema vrhu. Poslije nekoliko sati planinarenja uvjerali smo se da smo otišli u sasvim krivom smjeru pa je bilo najpametnije vratiti se i odgoditi uspon za neku drugu priliku.

Naravno, sljedeći sam se put bolje obavijestio o pravoj markiranoj stazi i bez poteškoća došao do vrha i planinarskog skloništa. Prekrasna, bogata šuma i široki panoramski vidici na Slavoniju, Podravinu, Moslavinu i granični dio Mađarske te obilaznica PD-a »Ericsson-Nikola Tesla« bili su razlozi i poticaj da vrh posjetim i drugi put. Ako niste bili na njemu predlažem da ga upoznate, a ako jeste, zasigurno će vas obradovati ponovni susret s njime.

Crni vrh (739 m) na Vilaji

To je najviši vrh Vilaje, planine u Srednjoj Dalmaciji, i kontrolna točka Hrvatske planinarske obilaznice.

Crni vrh na Vilaji

Od naselja Prapatnice stiže se u Bojiće i do podnožja planine. Uspon na vrh traje nešto manje od jednog sata. Poslije znatiželjnog promatranja slikovitih pejzaža na sve četiri strane svijeta, došla je na red zaslužena okrjepa. Potražili smo žig i upisnu knjigu, iz koje je bilo vidljivo da su nekoliko dana prije nas ovdje bili naši prijatelji Jadranka i Pero, što nas je posebno obradovalo. Viđena ljepota opravdala je ovaj uspon, a uz malo truda skupili smo puno dojмова.

Crni vrh (1037 m) na Ćićariji

To je manje poznat istarski vrh Ćićarije, koji nije obilježen na zemljovidu Velikog atlasa Hrvatske, ali je kontrolna točka Lisinskog puta, planinarsko-turističke staze što ju je uredio PD »Lisina« iz Matulja. Obilaznica počinje i završava u Matuljima. Područje Lisine proglašeno je 1998. zaštićenim krajolikom, a put vodi kroz najljepše predjele toga dijela Istre. Budući da put tada nije bio pouzdano označen, obilazio sam ga s prijateljem planinarom iz Rijeke, koji ga je dobro poznao. Krenuli smo od već dugo zatvorene kuće na Lisini, pa preko vrha Lisine, Šije (Gomile) i Vodičke griže stigli na Crni vrh. Iako je vrh obrastao šumom, tada ogoljelo drveće omogućilo nam je promatranje okolice koja zavrjeđuje čuvanje, zakonsku i istinsku zaštitu. Spustili smo se ugodnom stazom do nekadašnjeg doma na Lisini.

Privlačan krajobraz, raznovrsne šume i dva uređena nepresušna izvora oduševili su me na toj etapi obilaznice, koju smo sljedećih dana i završili. Svi koji su obišli taj predio i koji će to učiniti uvjert će se da je planinarenje tim područjem poseban i istinski užitek.

Crni vrh (1355 m) u Primorju

Vrh se nalazi u Hrvatskom primorju i pripada skupini Obruča, a kontrolna je točka HPO-a. Ovaj ću uspon zasigurno pamtit kao jedan od najdramatičnijih u svojoj planinarskoj »karijeri«. A evo i zašto. Boravak na Platku iskoristili smo da dobijemo uputu o pristupu do Crnog vrha. Ujutro smo pronašli lugarnicu kod koje počinje markirana staza, za koju nismo znali da je oštra i zahtjevna i da vodi preko neugodnoga kamenoga grebena. Početne oznake bile su prilično loše, ali krenuli smo u dobrom smjeru. Ubrzo je uspon za kolegicu postao preopasan pa sam joj predlo-

ALAN ČAPLAR

Crni vrh u Hrvatskom primorju

žio neka se vrati i pričekava nas. Moj imenjak i ja krenuli smo dalje, ali se on, znatno stariji od mene, teško probijao već kroz prve stijene. A očekivale su nas sljedeće, ništa lakše. Uz velike napore i poslije znatno više vremena od predviđenoga, došli smo na vrh. Najednom su se navukli crni oblaci, nastala je tmina i približavala se strašna oluja. Imao sam kišnu kabanicu, ali prijatelj samo majicu s kratkim rukavima jer je njegova jakna ostala kod kolegice. Srećom, imao sam dovoljno vode za obojicu. Žig nismo pronašli pa smo napravili nekoliko snimaka sebe i snimaka tmurnih, gotovo nevidljivih pejzaža. Tada je započela strašna grmljavina, velike kišne kapi tukle su nas kao da su zaleđene, a munje su sijevale na sve strane. Stanje je bilo uistinu »crno«, a mi bez mogućnosti da se sklonimo i zaštitimo od opasnosti koje su nam prijetele. U toj nimalo bezazlenoj situaciji predložio sam da se ne vraćamo stazom kojom smo došli na vrh jer bi to bilo pogibeljno, nego da se spustimo na Kripanjski put. Unatoč oluji koja nije prestajala, velikoj strmini i klizavosti puta koji se pretvorio u potok, sretno smo se spustili do ceste. Vrijeme se

Vidik s Crnog vrha u blizini Baških Oštarija na Velebitu

smirilo i mi smo radosno koračali prema svojem polazištu.

Sve troje podijelili smo sreću što je sve dobro završilo. U suhoj odjeći i obući, poslije obilnog ručka i pića, osjećali smo se preporođenima i krenuli smo autom svojim kućama.

I tako vrh, koji se po mojem mišljenju opravdano zove Crni, za nas ipak nije bio nesretan. Onima koji ga namjeravaju posjetiti predlažem da izaberu pristup koji je primjeren njihovim mogućnostima i da imaju u vidu kako ondje jedan ujutro divan i obećavajući dan može brzo postati noćna mora.

Crni vrh (1107 m) na Velebitu

Jedan od dvanaest Crnih vrhova na Velebitu kontrolna je točka obilaznice »Lički gorski biseri«. Manje je poznat od prethodno spomenutih, ali i njega treba doživjeti kao dopunu kolekcije ove petorke »crnoga« imena. Svaki boravak na Baškim Oštarijama iskoristio sam i obogatio usponom na neke od desetak dostupnih vrhova, od najbliže Basače do udaljenijeg Bačić kuka. Jednom prilikom moje društvo odlučilo uspeti se na Metlu, koju još do tada nismo upoznali. Vedar dan omogu-

ćio nam je da s tog vrha uživamo u ljepotama krševite, ali uvijek privlačne i zanimljive Like. Na povratku je bilo još dovoljno vremena i snage pa smo skrenuli prema Crnom vrhu, na koji inače nismo planirali ići. Uslijedili su uobičajeni velebit-ski vidici, no uvijek drugačiji, ugodni oku i dragi svakom srcu.

U planinarskoj kući »Vila Velebita« posebno je prijalo crno Velebitsko pivo jer smo umjesto namjeravanoga jednog, dodirnuli dva nova vrha, od kojih i jedan »crni«.

Zaključak

Svaki od opisanih vrhova zanimljiv je, i to je najvažnije. Ne treba ih se bojati, bez obzira na ime. Poznata je ona narodna da vrag nije nikada tako crn kao što izgleda, a za naše Crne vrhove možemo reći i da nisu tako opaki kao što se zovu. Ne mogu vam preporučiti preostalih četrdeset i jedan koji ovdje nisu navedeni a nalaze se na zemljovidima, no mogu vam predložiti da se i sami uvjerite u ljepote, radosti i užitke na planinarski pristupačnim Crnim vrhovima. Ljepote koje vam nitko ne može slikom ni pričom dočarati trebate doživjeti i staviti u nisku svojih uspomena.

Istarski planinarski put

O nastanku, obnovama i sadržajima na IPP-u

Žužana Dušanić, Umag

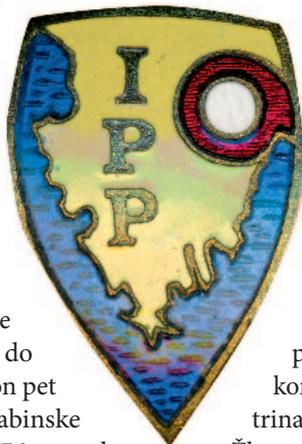
Planinarske obilaznice jedan su od popularnih načina izbora ciljeva u planinama. Obilježje im je da povezuju razne prirodne i civilizacijske zanimljivosti, većinom vrhove, prirodne ljepote, planinarske kuće, povijesna mjesta te kulturne i druge znamenitosti. Mnogim su planinarima upravo planinarske obilaznice motiv da odu na mjesta na kojima još nisu bili.

Davne 1971. godine, povodom proslave obljetnice uspostave Labinske republike, prvi se put pojavila glasno izrečena zamisao o trasiranju planinarske obilaznice u Istri, od Ankarana, preko Buzeta, do Labina. Ta je zamisao ostvarena nakon pet godina, prigodom 55. obljetnice Labinske republike. Između 16. i 19. travnja 1976. put od Podgorja podno Slavnika preko Ćičarije i Planika do vrha Učke obilježen je planinarskim oznakama

i uređeno je deset kontrolnih točaka. Kontrolne točke prvog Istarskog planinarskog puta (IPP) bile su: Podgorje, Jelovica, Dane, Trstenik, Račja Vas, Lanišće, Brgudac, Planik, Poklon i Vojak na Učki.

IPP-om je tako povezana trasa Slovenke transverzale s trasom Riječke transverzale. Nositelj te zamisli bio je Josip Sakoman, član PD-a »Željezničar« iz Zagreba. Za svladavanje toga puta od podnožja Slavnika do vrha Učke bilo je potrebno 16 sati hoda.

Već sljedeće godine IPP je proširen na atraktivne vrhove Žbevnicu i Orljak, čime je dobio snažnija planinarska obilježja. Dodane su i nove kontrolne točke, tako da ih je bilo ukupno trinaest (Podgorje, Slavnik, Jelovica, Dane, Žbevnica, Trstenik, Račja Vas, Orljak, Lanišće, Brgudac, Planik, Poklon i Vojak). Put je bio dug 90 km, prolazio je preko pet vrhova viših

Razglednica Istarskog planinarskog puta s trasom od 10 kontrolnih točaka

Istarski planinarski put je nakon godina mirovanja ponovno rođen u studenom 2006. spajanjem trase puta BBB (Buje - Buzet - Brest), dijela nekadašnjeg IPP-a i Labinskog planinarskog puta). Spajanjem ovih putova, te dodavanjem glave i repa nastao je IPP, planinarski put dugačak skoro 200 kilometara, s 27 kontrolnih točaka

ALAN ČAPLAR

od tisuću metara, a obilazak je trajao ukupno 24 sata. U prvoj godini od osnutka obilaznicom je prošlo oko 250 planinara. U jednom članku iz tog vremena moglo se pročitati da »Skupštine općina Buzet, Labin, Pazin i Koper pridaju posebnu važnost ovom planinarskom putu koji povezuje dvije republike kroz središte Istre i posebno to vrijedi kao doprinos godišnjici prisajedinjenja Istre i otoka matici zemlji (1943 – 1978)«.

Do sljedećeg obnavljanja i proširenja IPP-a prošlo je pet godina. Godine 1982. trasa je izmijenjena tako da su neke kontrolne točke premještene

na vrhove istarskih tisućnjaka. Kontrolne točke bile su Slavnik, Kojnik, Žbevnica, Gomila, Orljak, Brajkov vrh, Planik, Poklon i Vojak.

Početak devedesetih godina prošlog stoljeća pristup IPP-u sa slovenske strane postao je otežan pa je markiran novi planinarski put od Muna, tzv. Munski put. Od Muna do Račje Vasi stiže se za dva sata pješaćenja. Sve do 1998. o IPP-u se skrbio HPD »Željezničar« iz Zagreba. U tom su se razdoblju u »Hrvatskom planinaru« redovito objavljivale novosti s trase. U aktualnom dnevniku IPP-a navedeno je da je 7. lipnja 1998. staza

ALAN ČAPLAR

Oznake na Istarskom planinarskom putu

ALAN ČAPLAR

Tuljac za žig IPP-a na Žbevnici

IVICA RICHTER

INFORMACIJE

Istarski planinarski put

Minimalno vrijeme obilaska: 50 - 60 h

Broj kontrolnih točaka: 27

KT: Romanija kod Umaga, Markovac, Buje, Triban, Sv. Juraj, Greben, Buzet, ž. st. Buzet, planinarska kuća Žbevnica, Žbevnica, Gomila, Orljak, planinarska kuća Korita, Brajkov vrh, V. Planik, Poklon, Vojak, Brgud, Kremenjak, Šikovac, Sisol, Plomin, Standar, Labin, Oštri, Skitača, Crna Punta

Uvjet za priznanje: Obilazak

svih kontrolnih točaka

Upravlja: Istarski planinarski savez

zatvorena, čime je zatvoreno i cijelo poglavlje planinarske povijesti u Istri, no ideja o obilaznici kroz Istru nije otišla u povijest. Iako su se otvarale i neke nove i kraće obilaznice, poput puta Buje – Buzet – Brest (BBB), Labinskoga planinarskog puta (LPP), Pazinskoga planinarskog puta (PPP) i više prilaznih putova, IPP je i dalje ostao glavna planinarska okosnica Istre.

Trebalo je vremena da IPP ponovno stane na čvrste noge i da se utvrde nove dionice. Tako je nastala nova trasa IPP-a »od mora do mora po zelenoj Istri«. Put je rođen u studenom 2006. spajanjem puta BBB, koji je ustanovljen 1984., dijela nekadašnjeg IPP-a i LPP-a, uspostavljenog 2002. Tim spajanjem, te dodavanjem glave i repa, nastao je današnji IPP, planinarski put dug

gotovo 200 kilometara, s 27 kontrolnih točaka. IPP su uspostavile članice Istarskoga planinarskog saveza: PD »Glas Istre« Pula, PD »Pazinka« Pazin, HPD »Planik« Umag i PD »Skitača« Labin. Staza je obilježena planinarskim markacijama i oznakama »IPP«.

Početak IPP-a nalazi se u mjestu Juricaniji, oko tri kilometra od centra Umaga i nepunih 500 metara od obale Jadranskoga mora. Drugi početak, ili završetak puta, nalazi se na istočnoj obali Istre, ispod sela Skitače, na kraju Labinskog poluotoka, na rtu Crnoj punti. Na taj način ovaj atraktivan put i simbolički povezuje zapadnu i istočnu obalu Istre, pružajući planinarima mnogo razloga da s gojzericama na nogama upoznaju istarske krajolike.

ALAN ČAPLAR

Vrh Orljak, kontrolna točka Istarskog planinarskog puta

Šest vrhova u tri dana

Kako obići pet vrhova HPO-a u tri dana i za nagradu si priuštiti Troglav

Martin Henc, Zagreb

Budući da su mi do »kompletiranja« Hrvatske planinarske obilaznice ostali još vrhovi u južnim područjima Lijepe naše i da posjet tim vrhovima uključuje duga putovanja, morao sam putovanje na jug planirati tako da postignem najveći mogući učinak. Naravno, takav način obilaska vrhova podrazumijeva i najveću upotrebu auta za prilaz pojedinim vrhovima.

Obilazak pet vrhova na meni dotad nepoznatim planinama planirao sam obaviti u tri dana. Budući da se mnogi planinari iz sjeverne Hrvatske na sličan način penju na vrhove u južnoj Hrvatskoj, evo kratkog prikaza sa zapažanjima i uputama kuda i kako ići, dopunjenog osobnom ocjenom tih vrhova.

Dan prvi, vrh prvi: Sveti Jure na Kozjaku

Krećemo iz Zagreba u 5 sati ujutro i uz jedno zaustavljanje na autocesti, u Klisu smo već oko 9 i 30. Nakon jednog pogrešnog skretanja i jedne konzultacije s domaćim ljudima uspijevamo pronaći usku cestu koja iz Klisa vodi na zaravan Blaca u zaleđu Kozjaka. Namjeravate li našim tragom, evo korisnog podatka: kad se spuštate iz Klisa po staroj cesti prema Splitu, nakon dva zavoja ta se cesta ispod vojnog bunkera odvaja desno uzbrdo. Na prijevoju te ceste, između Bobanove grede i Kozjaka, lijevo se odvaja makadam koji vodi na sam vrh Sv. Jure, a njime dijelom vodi i markacija koja dolazi s Markezine grede. Auto ostavljamo nakon stotinjak metara, na mjestu gdje se markirana staza odvaja udesno s ceste. Do vrha stižemo nakon dvadesetak minuta uspona, prolazeći mimo četrnaest postaja križnog puta. S vrha se širi spektakularan vidik na Split iz ptičje perspektive, te na Kaštela pod Kozjakom.

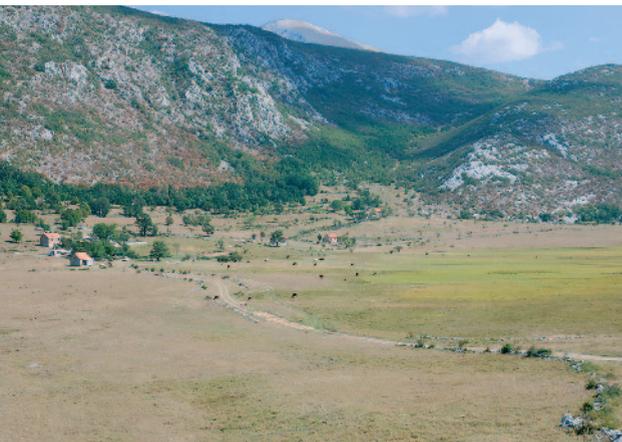
Vrh drugi: Glavaš na Kamešnici

Autom se vraćamo do Klisa, a zatim produžujemo do Sinja. U središtu skrećemo desno prema selu Gali i dalje kroz Otok te lijevo prema Koritima. Vozimo se prema Donjim Koritima, makadamom kroz Gornja Korita pa strmim putom do zaravni Blaca nakon koje ostavljamo auto i nastavljamo uzbrdo u gojzericama. Put do Blaca može se za silu prijeći i osobnim autom, ali nikako to ne bih preporučio jer je cesta loša. Planinarskom stazom krećemo prema vrhovima Kamešnici i Glavašu. Već nakon petnaestak minuta hoda put prema Glavašu odvaja se lijevo, dok drugi put nastavlja ravno prema vrhu Kamešnici. Prvi dio uspona nije ni lijep ni atraktivan jer je mnogo provlačenja kroz nisku hrastovu šumu i preko kamenja. Drugi je dio puta prekrasan jer vodi preko livada i kamenih ploča, a potkraj kroz stijenu. Desno se otvara vidik na zaravan s nekoliko novih vikendica do kojih vodi solidan kolni put pa se iz sela Gljeva vjerojatno može prijeći autom na manje od pola sata

MARTIN HENC

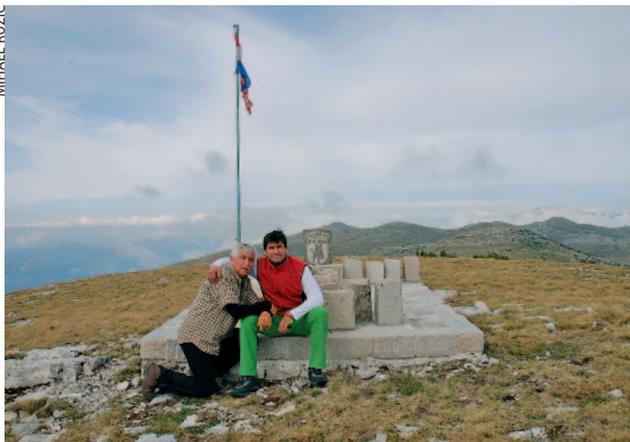

Raspelo na Sv. Juri na Kozjaku

Zaravan Blaca na Kamešnici

MARTIN HENC
MIHAEL RUŽIĆ

Na Velikoj Duvjakuši

do vrha Glavaša. S vrha se širi prekrasan vidik na cijelu dolinu Cetine. Žig je bio ugrađen u obližnju stijenu, no neki ga je nesavjesni posjetitelj izbio. Do vrha nam je trebalo jedan sat i deset minuta.

Vraćamo se u Otok, Galu, pa Obrovac Sinjski, zatim idemo za Rumin, Gornji Bitelić, u zavojima na Vrdovo i makadamom do planinarske kuće »Sveti Jakov«. Na putu se susrećemo s domaćim planinarom Draženom Buljanom, koji nam povjераva ključeve kuće i sve srdačno objašnjava. Bez njegovih uputa i rukom nacrtane skice, ono što smo planirali za sutradan ne bismo uspjeli izvesti. »Sveti Jakov« prekrasna je kuća, sa sanitarnim čvorom, strujom iz agregata, vodovodom iz cisterne i velikom terasom, s koje se vidi cijela visoravan Vrdovo. Tu smo se nagradili roštiljem, odmorom i uživanjem na terasi. U sumrak smo se zabavili prebrojavanjem ovaca koje je lokalni pastir tjerao kući, a zatim se uputili na rani počinak. U sjećanju će mi ostati nebo posuto nikad većim mnoštvom zvijezda – oko nas nema ni trunke umjetnog svjetla.

Dan drugi, vrh treći: Velika Duvjakuša

Buđenje, spremanje, doručak, i polazak u 8 sati. Od planinarske kuće do Velike Duvjakuše treba pet sati hoda, a budući da je nedavno izgrađeno sklonište na Vještić gori izgorjelo, Velika Duvjakuša ponovno je postala vrlo teško dohvatljivom onima koji u planinu idu pješice s Vrdova. Odanle vodi kolni put kojim se može doći na 20 minuta od vrha, a pritom se prolazi i ispod Malog Maglaja i Troglava. Put dijelom vodi kroz BiH,

da bi se na kraju vratio u Hrvatsku. Pošto smo ga uspjeli prijeći (da smo znali kakav je ne bismo bili ni krenuli), mogu ga preporučiti uz sljedeće uvjete: da imate odličan i snažan terenac, da vam ga nije žao te da imate off-road iskustva u vožnji, živce i izdržljivost. Ukratko, bilo je to dva i po sata muke u autu kakvu nikad nisam iskusio, a da ne govorim da ne bismo ni našli cilj da dvaput nismo uspjeli uhvatiti signal i nazvati gospodina Buljana. Svaka mu čast, on taj kraj poznaje »kao svoj džep« pa nas je uspijevao daljinski navoditi. To je put s kamena na kamen, uz vododerine, a na dva mjesta iskopane su bagerima i po tri metra duboke jame (navodno da se spriječi prijelaz preko državne granice). Jedna od tih jama ipak se može prijeći vozilom, a druga ne može, pa je potrebno vratiti se 200 m i zatim obilazno na glavni put preko livade, pazeći na kamenje u travi i provlačeći se kroz grmlje. Dionica puta do mjesta gdje je bilo planinarsko sklonište u dobrom je stanju.

Velikoj Duvjakuši prišli smo vozilom na 20 minuta. Uspon je lagan, isprva po ostacima kolnog puta iz rata, a potom preko livada. S vrha je lijep vidik na Troglav s jedne i jezero Peruču s druge strane. Na vrhu je spomenik poginulim hrvatskim vojnicima, koji ima oblik položena križa od kamenih blokova, a na svakom je bloku ime jednoga palog vojnika.

Bonus: Troglav

Natrag do auta, petnaestak minuta pješice, a zatim petnaestak minuta vožnje. Uspon na Troglav je lijep, uglavnom se hoda livadama, ali do grebena

MARTIN HENC

vrlo strm. Greben je prekrasan: s jedne se strane dobro vidi Velika Duvjakuša, a s druge, u dubini, Livanjsko polje. Mjestimice hodamo uz sam rub dvjestotinjak metara visoke stijene. Od ceste do vrha stiže se za sat i pol.

Još jedan vrh na Dinari: Mali Maglaj

Povratak nije trajao toliko dugo jer nismo lutali. Dvadesetak minuta prije doma s kolnog se puta odvaja markacija prema Malom Maglaju. Do vrha i natrag stigli smo za sat vremena. Uspon je lijep i blag, preko livada i tu i tamo poneke kamene ploče. Na vrhu je velik križ, no okolica je ružna, puna razbacanih ratnih ostataka. Mali Maglaj udaljen je stotinjak metara od Velikoga, a između njih je granica prema BiH.

U planinarsku kuću vratili smo se oko 17 sati te se opet nagradili roštiljem, odmorom i uživanjem na terasi. U sumrak su sve ovce i dalje na broju pa možemo na rani počinak.

Dan treći, vrh šesti: Bat na Kijevskom Kozjaku

U noći nas budi oluja – kiša, munje i gromovi, bura divlja – noćas nema ni zvijezde na nebu,

Vršni dio Troglava

MARTIN HENC

Od markacije do markacije na Malom Maglaju

Ljestve za izlazak iz lovišta na Kijeveskom Kozjaku

samo mrkli mrak. Ujutro je od svega ostala samo još jaka bura. Skupljamo stvari, zatvaramo kuću i vozimo se s Vrdova prema Gornjem Biteliću. Imamo vremena za kavu u Hrvacama, a zatim idemo cestom D1 podno Svilaje do Kijeva. Kod pošte prva markacija za Bat vodi lijevo kroz selo pa preko polja i do ulaza u lovište. Do lovišta se, uz malo vrludanja po Kijevu, lako može stići autom. Ljestvama prelazimo preko ograde, pa kroz lovište idemo pored prve postaje križnog puta koji završava na vrhu. Uspon kroz lovište prilično je strm i neatraktivan jer vodi razrovanim kolnim putom kroz šumu. Na vrhu lovišta opet su ljestve kojima se prelazi preko ograde. Odavde pa do grebena staza vodi kroz lijepu šumu, potkraj preko livada, dok je sam greben do vrha prekrasan. Po grebenu nas je ljuljala bura, no na vrhu smo našli malu zavjetrinu za odmor na mekoj i suhoj travi. Za uspon nam je trebalo sat i 45 minuta. S vrha se širi impresivan vidik od Knina, preko Dinare (skrivena u oblacima), do Kijeva i duboko ispod nas, cijelog jezera Peruče, iznad kojeg se nadvila

Stijena Bata na Kijeveskom Kozjaku

Svilaja. Vidokrug s druge strane zatvaraju Promina i opet Knin.

Za silazak treba jedan sat. Presvlačenje, polazak, Knin, Gračac, Sv. Rok, autocesta i u Zagrebu smo malo poslije 17 sati.

Ocjene obiđenih vrhova

Evo male tablice s osobnim ocjenama vrhova Hrvatske planinarske obilaznice što smo ih obišli (najviša je ocjena 5).

	Uspon	Vrh	Vidik
Sv. Jure na Kozjaku	2	4	5
Glavaš na Kamešnici	3	4	4
Velika Duvjakuša	2	3	3
Mali Maglaj	5	1	2
Bat	4	5	5

Iskreno govoreći, obiđeni vrhovi ne zaslužuju da se na njih vratim, osim Bata, koji je dovoljno atraktivan i lako dostupan, pa ću ga rado obići »usput« na nekom budućem putovanju na jug. Krajolik, konfiguracija terena, planinarski putovi i drugo nisu usporedivi s dvostruko bližim odredištima na Velebitu ili u Gorskotom kotaru, gdje se može planinariti uz mnogo manje muke. S druge sam strane zahvalan što me prazan prostor za žigove u dnevniku Hrvatske planinarske obilaznice ipak »natjerao« da obiđem i steknem barem neku predodžbu o meni dosad potpuno nepoznatim vrhovima Lijepe naše.

VRH

Pliješ (977 m)

Pliješ je slikovit vrh iznad Sošica, među planinarima omiljen po lijepim livadama i bogatoj flori. Zanimljivo je da, gledan izdaleka, gotovo uopće ne privlači pozornost, premda je jedan od najviših vrhova Žumberačke gore. Vršna točka označena je pločom na kojoj je ispisano ime vrha, a tu su i putokazi te kutija sa žigom. Vrh je lako pristupačan zahvaljujući blizini planinarske kuće Vodice, koja će ove godine u svibnju biti središnje mjesto Dana hrvatskih planinara.

Vidik: Vidika gotovo nema, ali je vršni dio zanimljiv zbog lijepe livade sa stablima breze

Koordinate: N 45° 46' 7.4" E 15° 22' 58.9"

Žig: Žig se nalazi u kutiji na vrhu

Prilazi: Sošice – planinarska kuća Vodice – Pliješ **1 h**

Gornja Vas – Ječmište – pl. kuća Vodice – Pliješ **3 h**

Do planinarske kuće Vodice može se najlakše stići šumskom cestom koja počinje u Sošicama, no planinarski je zanimljiviji uobičajeni pješački prilaz iz Sošica (40' uspona do kuće). Iz središta Sošica treba najprije krenuti 200 m u istočnom smjeru, a zatim skrenuti lijevo cestom prema Svetoj Geri. Nakon još nekoliko stotina metara s te se ceste desno u šumu odvaja markirani put prema planinarskoj kući Vodice. Od kuće prema vrhu postoje dva markirana puta, koji omogućuju kružni izlet preko vrha. Markacija za kraći uspon na Pliješ (20') počinje desno (istočno) od pl. kuće Vodice.

KT obilaznica: Hrvatska planinarska obilaznica, Karlovačka obilaznica, Planinarski put Žumberkom

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

ALAN CAPLAR

Mljetska planinarska obilaznica

Upravljač: PD »Mljet«, Govedari

KT: Pomena, Posušni Borovac, Crjene stijene, Lenga, Mjendeli, Veliki Gradac, Montokuc, Zle stijene, Veliki Planjak, Grabova glava, Strmica, Dubovca, Vrh od dola, Špilja Ostaševica, Rogovići, Veliki grad, Veji kok, Na vrh Peskarije, Opor dolac, Sobra

Uvjet za priznanje: obilazak svih KT-a

Info: Tajana Perković, 095/51-91-451 ili 020/744-041
Niko Stjepović, 095/80-90-334 ili 020/745-098

Mljetska planinarska obilaznica otvorena je 28. travnja 2012. prigodom Dana hrvatskih planinara, koji su na Mljetu organizirali Hrvatski planinarski savez i PD »Mljet«. Obilaznica ima 20 kontrolnih točaka, od Pomene do Sobre, a omogućava upoznavanje središnjeg i sjeverozapadnog dijela otoka, uključujući i područje Nacionalnog parka Mljet

Za obilazak Mljetske planinarske obilaznice i dobro upoznavanje Mljeta uputno je planirati višednevni boravak na otoku. Za kretanje po otoku nužno je organizirati prijevoz do polazišta za hodanje i za povratak. Svake godine krajem travnja ili početkom svibnja PD »Mljet« organizira se višednevni pohod po otoku, u okviru kojega se može obići dio ove obilaznice. Trasa većim dijelom vodi kroz šumu i ugodnu hladovinu. Pri planiranju u ljetnim mjesecima radi izbjegavanja vrućine preporučuje rani polazak na dnevnu turu, podnevni odmor u šumi ili na morskoj obali te po želji nastavak planiranja u kasnijim poslijepodnevnim satima. Na cijelom otoku nema izvora pitke vode pa se vodom treba opskrbiti iz vodovodne mreže ili u trgovinama. Obilaznica ima atraktivan dnevnik s opisom trase i kartom otoka.

HPD DUBROVNIK

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća Škola Kuna Konavoska (721 m)

Planinarska kuća Škola Kuna Konavoska (721 m) najjužnija je planinarska kuća u Hrvatskoj. Nalazi se na planini Sniježnici, na rubu sela Kuna Konavoska. To je bivša škola koju su članovi HPD-a »Dubrovnik« preuredili za planinarske potrebe nakon što su morali napustiti kuću obitelji Pavlič koju su koristili kao planinarsku kuću. Kuća ima struju, a voda je iz cisterne. Idealno je ishodište za uspon na vrh Sv. Ilije (1234 m).

INFO

Otvorena: po dogovoru

Opskrbljena: po dogovoru

Mjesta za noćenje: 10

Upravlja: HPD Dubrovnik, Dubrovnik

Informacije:

Stela Soko 099/80-92-264,
Krešimir Ivanišević 020/313-193

Prilaz vozilom: asf. cestom iz Pridvorja (počinje 500 m iza pošte u Pridvorju) 5 km do Kune Konavoske i planinarske kuće

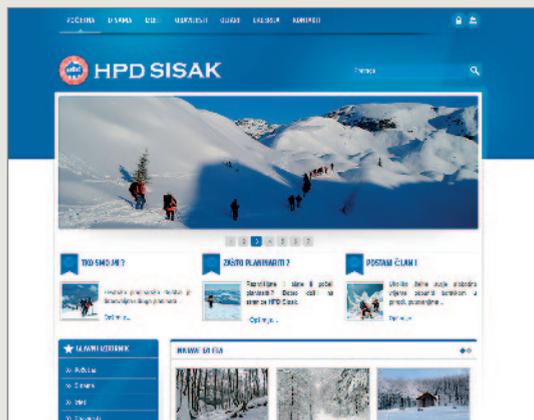
ZDENKO KRISTIJAN

Vidik s vrha Montokuca na Veliko i Malo jezero u NP- »Mljet«

www.hpd-sisak.hr

HPD »Sisak« na webu se predstavlja stranicama koje po mnogočemu mogu biti uzor mnogim drugim društvima. Web sisačkih planinara sadrži aktualnosti iz rada društva, ali i informacije o akcijama drugih društava s kojima surađuju. Na naslovnici su posebno istaknuti sadržaji namijenjeni potencijalnim i novim članovima, kojima se predstavlja smisao planinarenja i članstvo u društvu. Na webu su i pregledan godišnji plan izleta, informacije o planinarskoj kući »Oltari« na sjevernom Velebitu, te poveznice prema HPS-u i prijateljskim društvima.

www.hpd-sisak.hr

IZ PLANINARSKÉ PROŠLOSTI

Saski kralj Friedrich August II. kao hrvatski planinar

Pod tim naslovom opisao je prvi urednik Hrvatskog planinara Dragutin Hirc 1901. godine osebujnu ličnost kralja-botaničara, koji je pasionirano obilazio hrvatske planine proučavajući floru. Friedrich August II. (1797-1854) saznao je da je grof Blagay, potomak hrvatske velikaške porodice, otkrio novu vrstu likovca Daphne Blagayanu te je stoga, zainteresiran za hrvatsku floru, poduzeo dva velika putovanja u Hrvatsku. Na njima su ga pratili mnogi naši i strani znanstvenici i ugledne ličnosti, među ostalima i tadašnji pukovnik, a poslije hrvatski ban Josip Jelačić. Na prvom putovanju 1838. obišao je Klek, Velebit, Biokovo, Učku i Zmijsko brdo na Pelješcu, a na drugom 1845. Golu Plješevicu i ponovno Velebit. Prvo putovanje opisao je Trščanin B. Biasoletto 1840, drugo E. Reichart 1845, a osim toga izašao je niz publikacija o botaničkim nalazima. Kralj je našao tri nove biljke koje su po njemu i nazvane, jednu u Istri, drugu u Dalmaciju i treću u Crnoj Gori. Onu iz Dalmacije nazvao je gore spomenuti Roberto Visiani Centaurea Friderici Augusti. Iako okrunjena glava, kralj je morao imati vrlo dobru

Saski kralj Friedrich August II.

kondiciju. Tako je npr. jednoga dana, kada se u Biokovu popeo na Sv. Juru, pješačio punih 16 sati. Poginuo je u 57. godini života nesretnim slučajem: nespretno je pao iz kočije i zadobio prijelom lubanje. Tadašnja njegova putovanja po našim planinama znatno su pridonijela njihovoj popularizaciji i u nas i u stranom svijetu.

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

4. 1. 1950. održana inicijativna sjednica za osnivanje Gorske službe spašavanja u PSH

12. 1. 1885. u Rijeci osnovan Club Alpino Fiumano

12. 1. 1985. dvije skupine naših penjača istog dana prvi puta u Hrvatskoj penju najviše zaleđene slapove (veliki slap Plitvice i Zeleni vir)

13. 1. 2006. najtragičnija nesreća u hrvatskim planinama, na Svetom brdu poginula trojica splitskih planinara – Miro Duplanić, Ivica Milun i Zoran Skračić

18. 1. 1969. Sabor proglasio Rožanske i Hajdučke kukove na Velebitu strogim prirodnim rezervatom

20. 1. 2005. na prvoj utrci FIS Svjetskog kupa u ženskom skijanju na Sljemenu, članovi HPS-a pripremili i održavali pristupne putove za 20.000 gledatelja

27. 1. 2007. u Frankfurtu, HPS sudjelovao u osnivanju Svjetske federacije sportskog penjanja (IFSC)

Alan Čaplar: Planinarski udžbenik

Izdanje HPS-a, Zagreb, 2012., 368 stranica, format 220×170 mm, meki uvez, bogato ilustriran slikama u boji. Cijena 130 kuna, za planinarske škole 100 kuna (plus poštarina). Može se nabaviti u uredu HPS-a, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb.

Kapitalno djelo na koje smo čekali desetljećima! Rađalo se godinama. Autor se najprije okušao serijom informativnih brošurica namijenjenih širem krugu početnika. Konačno je, evo, krajem studenoga 2012. iz tiska izašla njegova knjiga pod naslovom »Planinarski udžbenik«. Knjiga u kojoj su na sistematičan i sažet način sabrana sva znanja zanimljiva ne samo početniku, već i iskusnom planinaru. Polaznici planinarskih škola ne trebaju više praviti bilješke pa im više vremena ostaje za raspravu i pitanja. A nije nevažno ni to što se taj udžbenik s užitkom lista kao slikovnica jer je izvanredno bogato ilustriran, (ima čak oko 900 ilustracija).

Za ilustraciju važnosti ove knjige neka posluži kratak povijesni pregled dosadašnjih priručnika i udžbenika namijenjenih planinarskom školovanju.

Prva knjiga na hrvatskom jeziku koja je imala karakter planinarskog priručnika izašla je prije točno šezdeset godina. Bila je to knjiga Ive Gropuzza i Mirka Zgaga »Kroz visoke planine«, s podnaslovom »Priručnik za planinare i alpiniste« (Sportska stručna biblioteka, Zagreb, 1952.). U njoj je prvi put na hrvatskom jeziku objedinjeno planinarsko znanje, a posebno valja istaknuti da su autori taj priručnik pisali uglavnom iz vlastita iskustva, dakle, bilo je to pionirsko djelo.

Drugi veliki događaj bilo je izdavanje omašne knjige »Planinarstvo i alpinizam« Zlatka Smerkea (Varaždin, 1974.; drugo izdanje Zagreb, 1989.; 494 str.). Ta je knjiga osuvremenjena novim znanjima i služila je gotovo četrdeset godina kao nezamjenjivo štivo za školovanje alpinista, donekle i planinara. Danas se može naći tek u antikvarijatima.

Poslije Smerkeove knjige, planinarske škole – opće i specijalizirane – služile su se uglavnom skromnim skriptama i priručnicima raznih opsega, točnosti i kvalitete. Priredili su ih ili izradili većinom voditelji škola (priručnik RAK-a u Rijeci, »Planinarska početnica« i »Speleologija« PDS-a Velebit, Priručnik za vodiče društvenih izleta Dragutina Valečića), »Priručnik za markaci-

ste« Zdenka Kristijana (prvo izdanje: HPS, Zagreb, 1999.), »Medicina za planinare« Dubravka Markovića (prvo izdanje: HPS, Zagreb, 2009.), »Zbornik članaka o gorskom spašavanju« (HGSS Stanica Zagreb, 2010.), »Planinarski koraci« Damira Margana, »Sportsko penjanje«, za školovanje sportskih penjača, itd.

Zanimljivo je kako se radala nova Čaplarova knjiga. Prethodio joj je njegov davni i skromni priručnik »Osnove planinarstva«, koji je nakon dva izdanja objavljena u HPD-u »Zagreb-Matica«, tiskao HPS (osam izdanja). Godine 2010. preveden je na albanski (»Bazat ë bjeshkatarisë«) i objavio ga je Planinarski savez Kosova. Preklani je objavljena, u suradnji s dr. Elvirom Kazazovićem s Fakulteta za sport i tjelesnu kulturu Univerziteta u Sarajevu knjiga pod naslovom »Planinarstvo«, kao prvi sveučilišni udžbenik o planinarstvu na području bivše Jugoslavije, a vjerojatno i šire. Ta

je knjiga prilagođena programu nastave na saraevskom sveučilištu, ali su je rado prihvatili i planinari u BiH.

Dakako, svako novo izdanje bilo je bolje i opširnije, i konačno je autor svoje napore zaokružio knjigom o kojoj je ovdje riječ. Namijenjena je planinarima, penjačima, alpinistima, speleolozima, spašavateljima i vodičima, a i njihovim instruktorima, jer upućuje kako organizirati i usmjeravati poučavanje. Dio znanja koji nije potreban svakom posjetitelju planina ima ulogu pobuditi znatiželju te upoznati čitatelja s raznovrsnim zanimljivim sadržajima planinarstva.

Sadržaj udžbenika usklađen je s programima školovanja u HPS-u (opće i stručne planinarske škole, školovanje za vodiče i dr.). Sve su teme obrađene razmjerno sažeto i na sustavan način. Tekst nastoji ponuditi jasne odgovore na sva uobičajena pitanja koja se postavljaju na ispitima u raznovrsnim školama i tečajevima u HPS-u. Radi lakšeg učenja, ta su pitanja smještena na marginama knjige, tik uz dio teksta koji objašnjava pojedinu temu. Posebno su istaknuti važni pojmovi, a ostali naglasci u tekstu prikazani su također na

uočljiv način. Uz to su uočljivim simbolom istaknute vještine da bi čitatelj lakše mogao zapaziti mjesta gdje teoriju treba nadopuniti praksom. Naime, vještine koje su potrebne u planinama ne mogu se učiti i razvijati samo čitanjem i slušanjem predavanja, nego ponajprije kroz vlastito iskustvo, poput zanata, pokušajima i pogreškama, najbolje uz primjer i pouku učitelja (instruktora).

Na kraju, mala indiskrecija. Svjesni smo činjenice da se planinarske vještine i oprema neprestano usavršavaju i da će uskoro biti nužno pojedina poglavlja doraditi. Dovoljno je podsjetiti na to da je nakon uvođenja GPS-a trebalo iz temelja promijeniti poglavlje o orijentaciji, da je mobitel gotovo revolucionirao način potraga GSS-a i da je nekadašnje opsežno poglavlje o meteorologiji i vremenskoj prognozi postalo suvišno otkad na radiju i televiziji dobivamo pouzdane podatke. Stoga su autor i izdavač tiskali »Planinarski udžbenik«, kao i sve dosadašnje njegove prethodnike, u razmjerno maloj nakladi, tako da svakih nekoliko godina možemo očekivati novo, osuvremenjeno izdanje.

prof. dr. Željko Poljak

Korištenje penjačke opreme

Struktura užeta

Uže se sastoji od nosive jezgre i zaštitnog omotača:

- **Jezgra** se izrađuje od nekoliko snopova vijenih i nekoliko snopova pletenih niti.
- **Zaštitni omotač (košuljica)** štiti jezgru od oštećenja, a sadrži **kontrolnu nit** izrazito kontrastne boje, pomoću koje ustanovljavamo istrošenost užeta.

Prikaz strukture užeta

Materijali za izradu užeta

Užeta koja se koriste pri penjanju izrađuju se od vrste **najlona** koji je poznat pod imenom perlon. Najlon ima potrebnu čvrstoću i elastičnost, ali ta svojstva opadaju kada je uže namočeno vodom. Najlon upija vodu i tako postaje težak, a sporo se suši. Neka užad ima sposobnost manje apsorpcije vode što im daje prednost pri korištenju u vlažnim uvjetima (tzv. suha užad, eng. dry ropes).

Užad za posebne namjene izrađuju se od materijala višestruko čvršćih od čelika, pa mogu biti duga i po nekoliko stotina metara. Jedan od najboljih takvih materijala je **dyneema**, koji je vrlo otporan na utjecaje vode, UV zračenja i mehaničko trošenje. Nevolja je što je sklizak i zbog niskog tališta nepogodan za vezanje čvorova (zbog zagrijavanja materijala na čvoru može se rastopiti). **Kevlar** je otporan na relativno visoke temperature i na mehaničko trošenje.

Čvrstoća i rastezljivost užeta

Čvrstoća užeta je maksimalna statička izdržljivost, odnosno opterećenje pri kojem uže puca. Čvrstoća ovisi o promjeru, materijalu i konstrukciji užeta. Standardna izdržljivost užeta je 2000 - 3000 kg.

Po sposobnosti apsorpcije energije pada, koja proizlazi iz rastezljivosti (elastičnosti) užeta, užad dijelimo na dvije osnovne vrste:

- **Dinamičko uže** može se pri naglom trzaju rasteznuti 25 - 30 %. Pri padu uže mora zaustaviti težinu penjača, a da pri tom ne pukne te udarcu ublažiti (amortizirati). Neudržani zastavni trzaj na krutom užetu mogao bi teško ozlijediti penjača na padu.
- **Statičko uže** (statič) koristi se kada je poželjno da ne dođe do prevelikih rastezanja, npr. kada se po užetu penjemo ili spuštamo (absajlamo). Rastezljivost statičkog užeta je 3 - 7%. Statička užad je otpornija na mehaničko trošenje i na vlagu.

Za osiguravanje pri planiranju i penjanju koriste se dinamička užad, a za napredovanje (penjanje i spuštanje po užetu) statička. U penjačkom žargonu pojam »penjačko uže« podrazumijeva dinamičko uže koje se koristi za osiguravanje.

Pletenje košuljice užeta

- U kojim slučajevima je pogodnije koristiti dinamičko uže?
- U kojim slučajevima je pogodnije koristiti statičko uže?

Košuljica užeta

184

Korištenje penjačke opreme

Dinamička užad dijele se dalje na tri tipa: **Jednostruko uže** (eng. single rope), **dvostruko uže** ili poluže (eng. double rope ili half rope) i **udvojeno uže** (eng. twin rope). Pri korištenju, razlika među tipovima užadi je u rasporedu kako se ukapčaju u međusigurnjama.

Oštećenja užeta

Penjači su uvijek na kušnji da iz svoje opreme, baš kao i iz sebe samih, izvuku najviše što mogu, bez obzira na preporuke i zabrane proizvođača. Nepridržavanje uputa proizvođača opreme koju koristimo može završiti kobno - briga o užetu itekako ima svoje razloge, a nebriga posljedice.

- **Dinamička oštećenja** nastaju pri padu penjača jer kod jakih naprezanja dolazi do strukturne deformacije užeta. Dinamička oštećenja najčešće nisu vidljiva. Zbog toga se najzgodnije ispravno uže koje je pretrpjelo nekoliko padova ne smije više koristiti.
- **Mehanička oštećenja** nastaju nepažljivim postavljanjem užeta kada uže dodiruje oštru stijenu, uslijed pada kamena na uže ili ako se cipelama gazi po užetu koje leži na oštroj kamenoj podlozi.
- **Toplinska oštećenja**. Na temperaturi preko 60°C nastaju deformacije materijala, a preko 200°C sintetički materijal se počinje taliti. Užetu također može štetiti velika hladnoća.
- **Trošenje užeta** događa se postupno, najviše trenjem pri uporabi tehničkih pomagala i drugih užeta. Uže se troši i korištenjem u blatnoj vodi, kada sitne čestice stijena ulaze u jezgru i mehanički oštećuju sniva vlakna u njoj. Elastična svojstva slabe i starenjem užeta.

Za provjeru ima li uže mehaničkih oštećenja, prije uporabe **uže uvijek treba provući kroz ruke**. Savijanjem pod kutom može se uočiti oštećeno mjesto jer je ono mekano i lako savitljivo. Oštećenje užeta može se ustanoviti i **pregledom kontrolne niti** na omotaču užeta. Za potpunu kontrolu užeta potrebno je voditi **evidenciju uporabe užeta** (a posebno padova). Staro, oštećeno ili dotrajalo uže treba isključiti iz uporabe.

Čuvanje i održavanje užeta

- **Izbjegavamo gaženje užeta**, pogotovo zimi kada su na nogama deruze, jer se na taj način oštećuje košuljica užeta, a zatim se stvaraju i oštećenja na jezgri.
- **Oštri rubovi** predstavljaju veliku opasnost. U vapnenačkim stijenama najveću opasnost predstavljaju rubovi škrapa oštri poput noža.
- **Izbjegavamo krize užeta** pod opterećenjem. Pri trenju se stvaraju toplina, što ima nepovoljan učinak na svojstva najlona od kojih je izrađena jezgra užeta. Lokalno pregrijavanje materijala može biti čak toliko da se on rastali, izgori ili se raspadne.
- Prije i poslije penjanja uže treba uvijek **pregledati od strane**.
- Ako je blatnjavo, uže valja isčetkati četkom, bolne nego ga prati. Ukoliko se pak pere u vodi, voda treba biti mlaka, bez deterdenta i omekšivača.
- Uže sušimo u suhoj i prozračnoj prostoriji. Uže se ne suši na suncu niti uz toplu peć.

Mehaničko oštećenje užeta uže je naslonjeno na oštar brzd stijene

Slaženje užeta nakon upotrebe

Suljenje užadi

185

Bogat vodički vikend na Baškim Oštarijama

U subotu 24. i nedjelju 25. studenoga 2012. održan je u planinarskoj kući »Vila Velebita« u Baškim Oštarijama, u organizaciji Komisije za vodiče HPS-a, stručni seminar za vodiče koji se osposobljavaju za instruktore. Ukupno dvanaest vodiča iz stanica vodiča Zagreb, Varaždin, Split, Rijeka, Zadar, Šibenik i Slavonija imalo je priliku čuti predavanje Mladena Mužinića o načinima kvalitetne komunikacije i prenošenja znanja, te Alana Čaplara, o novinama u Vodičkoj službi HPS-a, napose o standardima osposobljenosti, usklađenima s UIAA.

Svi su vodiči prije seminara dobili zadatak obraditi jednu nastavnu temu iz Programa školovanja i prezentirati je kolegama. Na taj su način demonstrirali i poboljšali svoje prezentacijske sposobnosti te dobili povratne informacije, a ujedno je i pregledano predmetno gradivo koje se prenosi na tečajevima za vodiče. Temeljem uvjeta iz Programa školovanja vodiča instruktora, vodičima instruktorima za standard A imenovani su Božidar Glad, Stjepan Posavec, Zoran Bistričić i Zoran Popovski. Pročelnik Potkomisije za školovanje Goran Gabrić istaknuo je da se time edukacija kandidata i instruktora ne zaustavlja i da je planiran još jedan seminar u proljeće 2013., koji će biti

usmjeren osnaživanju tehničkih znanja i sigurnosti na praktičnim vježbama.

Na sastanku Komisije za vodiče usvojeno je izvješće o radu njenog Izvršnog odbora i izvješće Komisije za 2012. godinu, te je usvojen vrlo ambiciozan plan rada za 2013. Komisija je utvrdila da se djelatnosti Vodičke službe HPS-a uspješno razvijaju u planiranom smjeru i podržala daljnje napore prema UIAA akreditaciji, osnaživanju instruktorskog kadra i stanica vodiča te provođenju programa školovanja.

U isto vrijeme održan je ispit pripravnika za vodiče koji su uspješno sudjelovali na tečaju za vodiče društvenih izleta održanom u rujnu 2012. Pristupila su 23 pripravnika koji su uglavnom pokazali potrebno znanje te stekli naziv vodiča A kategorije. Oni koji nisu u cijelosti zadovoljili upućeni su na dodatno osnaživanje znanja i vještina u matičnim stanicama vodiča. Vodiči instruktori stoje im na raspolaganju za organizaciju i izvedbu popravnih ispita.

Dorijan Klasnić

Uspješan skup vodiča u Ledincu

Na jednom od sastanaka Planinarskog saveza Varaždinske županije dogovoreno je da se u prosincu radi unaprjeđenja vodičke djelatnosti na varaždinskom području organizira skup vodiča s područja Varaždin-

JADRANKA ČOKLIĆA

Vodiči s područja Varaždinske i Međimurske županije pred planinarskom kućom Ledinec

ske i Međimurske županije. Planinarski savez Varaždinske županije čini devet planinarskih društava, u kojima djeluje ukupno 36 planinarskih vodiča, a u susjednoj Međimurskoj županiji djeluju 3 planinarska društva s ukupno 9 vodiča.

Skup vodiča održan je 1. prosinca 2012. u planinarskoj kući „Ledinec“ u blizini Varaždina. Domaćin je bio HPD »Dugi vrh«, a sudjelovalo je 35 vodiča iz deset planinarskih društava. Skup je otvorila predsjednica PSVŽ-a Jadranka Čoklica, a pozdravima se pridružio i predsjednik HPD-a »Dugi vrh«. Slijedila su stručna predavanja o vodičkim standardima HPS-a i UIAA, propisima od interesa za planinare i planinarske vodiče te informacije o novostima u Vodičkoj službi HPS-a, koja je uz slajdove održao Alan Čaplar. Veliku zainteresiranost za sve teme potvrdila je živa diskusija s brojnim pitanjima od interesa za vodiče i njihovo djelovanje.

Na skupu su svečano uručene iskaznice i značke vodičima društvenih izleta koji su ispite polagali u Daruvaru i na Baškim Oštarijama, te je predstavljen »Planinarski udžbenik« Alana Čaplara, koji je idealna literatura za sve vodiče, buduće vodiče, kao i za sve ostale planinare.

Nakon vremena za ručak rad se nastavio razgovorom o djelovanju Stanice planinarskih vodiča Varaždin. Predsjednica PSVŽ-a upozнала je prisutne da stanica vodiča postoji, ali da je glavnu teškoću dosad predstavljao preveliki teritorij (Krapinsko-zagorska županija, Koprivničko-Križevačka županija, Međimurska i Varaždinska županije) zbog čega je rad bio vrlo otežan. Dogovoreno je da se obnovi rad stanice vodiča te da nakon osamostaljenja Stanice planinarskih vodiča Zagorje vođenje SPV-a Varaždin preuzme Dubravko Pejnović, član HPD-a »Ivančica« iz Ivanca. Izbor je prihvaćen jednoglasno, sa željom i nadom za uspješan rad, na čemu se novi pročelnik zahvalio prisutnima.

Skup je završio s radom u 14:30 h te su se vodiči u neformalnom razgovoru nastavili družiti i dalje, ali i zaključili da ovakvih skupova treba biti više kako bi razmijenili novosti, iskustva i saznanja o pitanjima s kojima se susreću prilikom vođenja planinara u svojim planinarskim društvima. Jadranka Čoklica

Dan otvorenih vrata SPV-a Karlovac

U organizaciji Stanice planinarskih vodiča (SPV) Karlovac, a u suradnji s Hrvatskim zavodom za hitnu medicinu i Zavodom za hitnu medicinu Karlovačke županije, u prostorijama potonjeg Zavoda održan je 2. prosinca 2012. Dan otvorenih vrata SPV-a Karlovac.

Svi zainteresirani mogli su se upoznati s programom, uvjetima i načinom rada SPV-a te sudjelovati na radionicama za obnovu znanja iz prve pomoći. Boravak na planini zahtijeva, osim znanja o kretanju i karakteristikama planinskog svijeta, i znanje o pružanju prve pomoći budući da ozljede u prirodi nisu rijetke,

a stručna pomoć nedostupna – istaknuo je pročelnik SPV-a Karlovac Darko Grba te dodao da svaki planinar, a naročito planinarski vodič, mora znati kako, u slučaju potrebe, pomoći i spasiti život sebi ili drugima. S njim su se složili pročelnik Komisije za vodiče HPS-a Dorijan Klasnić i član Izvršnog odbora Komisije za vodiče HPS-a Alan Čaplar.

Radionice za obnovu znanja iz prve pomoći SPV-a Karlovac okupile su 44 polaznika kojima je pet licenciranih instruktora predstavilo što sve treba sadržavati planinarska torbica prve pomoći te pokazalo kako ispravno pregledati ozlijeđenu/oboljelu osobu i kako joj pomoći. Sudionici radionica saznali su kako pomoći onome tko ima strano tijelo u dišnom putu i kako pravilno izvesti vanjsku masažu srca i umjetno disanje. Vrsni instruktori pokazali su im, također, postupke s ranom, zavojem i kompresivnim zavojem, zaustavljanje krvarenja, imobilizaciju trokutastom maramom i priručnim sredstvima za imobilizaciju, transportni položaj u slučaju ozljeda i bolesti, specifičnosti ozljeda kralježnice te stanja bez svijesti. Darko Grba

Sekcije vodiča u planinarskim društvima važne za rad vodiča HPS-a

U ponedjeljak 10. prosinca 2012. u organizaciji PD-a Kamenjak iz Rijeke održan je sastanak vodiča s riječkog područja uz sudjelovanje predstavnika Stanice planinarskih vodiča Rijeka i Stanice planinarskih vodiča Istra. Član Izvršnog odbora Komisije za vodiče HPS-a Alan Čaplar okupljenim vodičima i predstavnicima planinarskih društava održao je predavanja o propisima i zakonima koji prate vodičku djelatnost i organizaciju planinarskih izleta te o novinama u Vodičkoj službi HPS-a.

Dva dana kasnije, 12. prosinca 2012. pročelnik Vodičke službe HPS-a Dorijan Klasnić prisustvovao je skupu vodiča HPD-a Zagreb-Matica, gdje je održao predavanje o novinama u Vodičkoj službi HPS-a, naročito u kontekstu vodičke edukacije i licenciranja za vođenje planinara HPS-a. Također, obzirom na usklađivanje akata društva s aktima Saveza, Komisija za vodiče dostavila je stručne komentare i moguća rješenja za što kvalitetnije usklađivanje s ciljem stvaranja što boljih uvjeta za vodiče HPS-a koji djeluju u tom društvu.

Poseban osvrt i važnost dana je suradnji sekcija vodiča u planinarskim društvima sa stanicama vodiča, kako u postupku licenciranja, tako i mentorskom djelovanju te pripremi za školovanje kandidata koje društva preporučuju za školovanje u Vodičkoj službi HPS-a. Stanice vodiča jesu temeljne stručne jedinice službe HPS-a dok veliki broj vodiča upravo djeluje putem društvenih ogranaka u matičnim društvima. Novim aktima Komisije za vodiče otvaraju se važne mogućnosti kvalitetne suradnje, kako u promociji vodičke djelatnosti u HPS-u tako i kontinuiranom radu i osnaživanju znanja i vještina vodiča. Dorijan Klasnić

Zima u Gorskom kotaru

Zimski tečaj za vodiče HPS-a od 3. do 9. veljače

Vodička služba HPS-a već dugi niz godina provodi školovanje za vođenje u zimskim uvjetima. Zimski tečaj za vodiče već tradicionalno se izvodi u veljači u Gorskom kotaru, u uvjetima snijega i leda. Nedavnim usklađivanjem Programa školovanja vodiča HPS-a s UIAA standardima obuke Zimski tečaj za vodiče postaje još zanimljiviji i bogatiji sadržajima potrebnim za savladavanje vještina napredovanja u zimskim uvjetima u niskogorju i sredogorju, ali i na zaleđenim terenima i ledenjacima.

Idući zimski tečaj za vodiče održat će se od 2. do 9. veljače 2013. na terenima oko planinarskog doma Sušak na Platku. U sedam dana vodičke edukacije bit će izvedeno 20-ak stručnih predavanja i 40-ak sati terenskih vježbi, koje će uključivati mnoge vrste kretanja u snijegu i ledu, sigurno kretanje po ledenim i kombiniranim površinama, kretanje pomoću krpļi, snježna sidrišta, prelazak lavinskog terena, tehnike spašavanja zimi i mnoga druga znanja i vještine potrebne za planiranje, prenošenje znanja na vođene planinare i izvedbu zimskih planinarskih tura.

Komisija za vodiče za ovaj je tečaj osigurala ponajbolje vodiče instruktore koji će polaznicima prenijeti potrebna znanja i pomoći da na terenu temeljito uvježbaju potrebne vještine. Uvježbavanje tehnika kretanja,

osiguravanja i vođenja planinara u kontroliranim uvjetima i uz pomoć instruktora omogućava svim polaznicima da svoje osobne vještine i sposobnosti podignu na višu razinu.

Neposredno uoči tečaja, 2. i 3. veljače na Platku će biti održani ispiti za vodiče. Prema programu školovanja u Vodičkoj službi HPS-a preduvjet za pohađanje zimskog tečaja za vodiče je položen ispit za A i D standard. Komisija poziva sve pripravnike i vodiče koji ispunjavaju uvjete iz ranijeg sustava školovanja da pristupe ispitu na Platku i pred ispitnom komisijom pokažu svoja stečena znanja i vještine, a oni koji to nisu ranije napravili, odmah i ostanu na zimskom tečaju, te svoje vodičko znanje prošire zimskim tehnikama.

Ispunjenu prijavicu, dostupnu na webu HPS-a, moguće je poslati putem e-pošte vodici@plsavez.hr.

Dorijan Klasnić

Rad Komisije za speleologiju HPS-a u protekle četiri godine

Na izbornoj skupštini Komisije za speleologiju Hrvatskoga planinarskog saveza (KS HPS), održanoj 3. studenoga 2012. u Ivancu, prikazan je presjek njezina rada u posljednje četiri godine.

KS HPS-a, sukladno svom pravilniku, vodi registar udruga članica i registar članova koji se bave speleološkom djelatnošću, odnosno imaju neki od stupnjeva speleološkog obrazovanja. U registru se nalazi 345 speleoloških pripravnika, speleologa i instruktora speleologije. U okviru djelatnosti članica HPS-a godišnje se organizira oko 400 speleoloških ekspedicija, logora ili pojedinačnih istraživanja.

Poseban dio rada KS HPS-a čini speleološko obrazovanje. Speleološke škole u okviru obrazovanja KS HPS-a godišnje završi stotinjak speleoloških pripravnika, a više speleološke nazive stekne desetak ljudi. Svake se godine u siječnju održavaju speleološki ispiti za više nazive te se izrađuje popis licenciranih instruktora za speleološko školovanje. Rad KS HPS-a od posljednje je skupštine osnažen dužnostima koordinatora za pojedina područja speleološke djelatnosti. Time se dodatno potiču aktivnosti u području speleološkog obrazovanja, suradnje sa speleolozima u svijetu, izrade speleološkog katastra i dokumentacije, zaštite špilja i upravljanja špiljama te znanstvenih istraživanja u speleologiji.

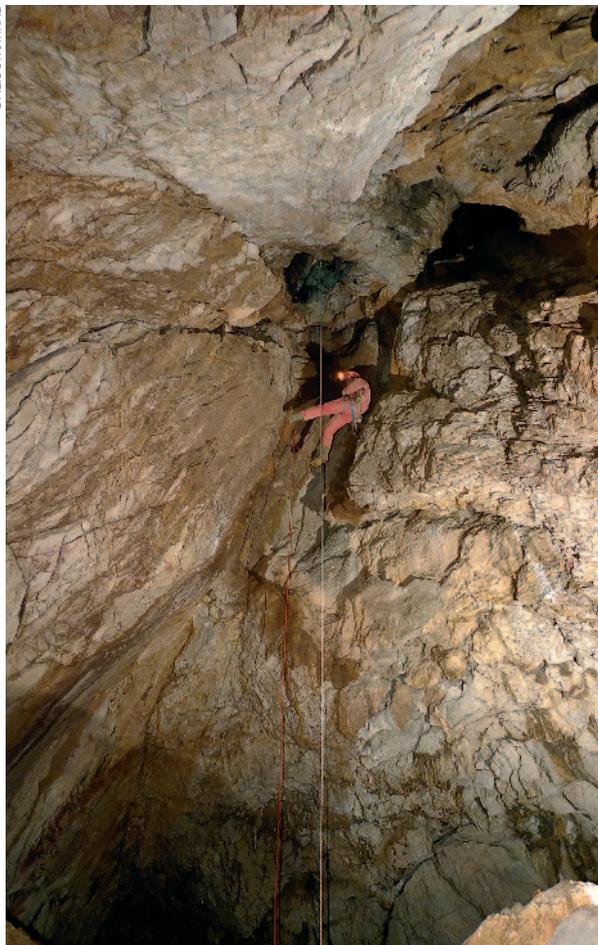
U posljednje je četiri godine u organizaciji KS HPS-a ili u suradnji s drugim speleološkim organizacijama i ustanovama za zaštitu prirode održano 16 stručnih seminara i skupova. Brojne promidžbeno-edukativne aktivnosti u protekle četiri godine obuhvaćaju publicistiku udruga i klubova koji se bave speleološkom djelatnošću – časopise, stručne radove, popularne publikacije, filmove. Tu je i projekt tiskanja velikih speleoloških nacrti, koji su temeljni rezultat speleološke djelatnosti, i ažuriranje Hrvatskoga speleološkog poslužitelja kao zasebnog projekta koji prati speleološku djelatnost u Hrvatskoj. Suradivali smo s brojnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima, DZZP-om i Upravom za zaštitu prirode, koja izdaje dopuštenja za obavljanje speleološke djelatnosti. Odlično smo suradivali s brojnim speleolozima i udrugama iz velikog broja zemalja i radili na prepoznatljivosti hrvatskih speleologa u međunarodnim speleološkim organizacijama.

Vodstvo KS HPS-a koje je svoje dužnosti obavljalo u protekle četiri godine zahvaljuje se svim društvima i pojedincima koji su pridonijeli spomenutim aktivnostima, a HGSS-u na potpori, stručnoj pomoći i spašavanju naših članova. Posebno treba istaknuti organizatore

i domaćine stručnih seminara, skupova i speleoloških ispita, koji čine temelj naše speleološke djelatnosti, te veliku energiju utrošenu na speleološko školovanje, po čemu smo u svijetu jedna od rijetkih zemalja s tako organiziranim speleološkim školovanjem. I na kraju, treba istaknuti velik trud pojedinaca i udruga uložen u baze podataka o špiljama, zaštitu špilja, stručne speleološke projekte i promociju speleološke djelatnosti.

Dalibor Paar

DALIBOR JIRKAL

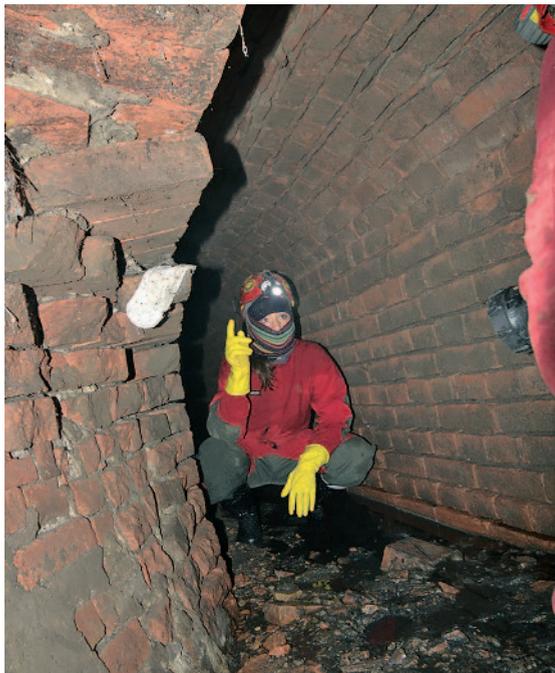

U Babinoj jami

Zagrebački speleolozi u vojno-erarskim kanalima u osječkoj Tvrđi

Ove godine Slavonski planinarski savez obilježava 50. obljetnicu djelovanja. Želeći da svoj jubilej obilježi odgovarajućim doprinosom lokalnoj zajednici, na inicijativu Đorđa Balića i uz pomoć speleologa iz Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena »Dinaridi« iz Zagreba organizirano je krajem prošle godine istraživanje vojno-erarskih kanala ispod osječke Tvrđe. Navedeni kanali su uređeni prilikom gradnje osječke Tvrđe nakon 1800. godine. Kako je namjena bila vojna, njihovi nacrti i sve informacije su bile vojna tajna. Inače, postoje dvije vrste tih kanala – mreža unutar gradskih zidina s namjenom prebacivanja vojske i naoružanja unutar grada, te mreža za evakuaciju iz grada. Akcijom izvedenom 8. i 9. prosinca 2012. speleolozi su istražili dio mreže kanala unutar gradskih zidina. Prvi rezultati pokazuju da su kanali u relativno dobrom, ali zapuštenom stanju. Daljnja istraživanja će najvjerojatnije omogućiti turističku eksploataciju ovog zanimljivog dijela graditeljskog naslijeđa ispod grada Osijeka.

Đorđe Balić

HRVATSKA PRIRODNA BAŠTINA

Dr. sc. Ante Pelivan

III. IZDANJE

format 16,5 x 24 cm
više od 800 fotografija i karata
520 stranica u boji, tvrdi uvez

Knjiga iz tiska izlazi uskoro, a točno vrijeme bit će objavljeno.

Ovo je III. izdanje, potpuno prerađeno i jako prošireno. Knjiga je plod višegodišnjeg autorova rada na području hrvatske prirodne baštine. Ova knjiga je nastajala uglavnom na terenu. Fotografije su autorove, snimljene u zadnje vrijeme digitalnom tehnikom. Sve je u ovoj knjizi plod neposrednog promatranja prirodnih zanimljivosti i ljepota u Hrvatskoj.

I. izdanje izašlo je pod naslovom
Vodič kroz prirodne ljepote u Hrvatskoj
Naklada 5.000 primjeraka, tiskano 2003.

II. izdanje pod istim naslovom, prošireno
Naklada 3.000 primjeraka, tiskano 2008.

Adresa:
Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel.: 01 / 621 88 72
e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

Damir Basara novi pročelnik Komisije za speleologiju HPS-a

Na izbornoj skupštini Komisije za speleologiju Hrvatskoga planinarskog saveza (KS HPS) održanoj 3. studenoga 2012. u Ivancu izabran je njezin novi pročelnik. Damir Basara član je planinarske organizacije od 1996., kada završava planinarsku školu u PD-u »Dubovac« iz Karlovca. Otada je redovan član toga društva. Vrlo je aktivan u svim strukturama društva, a posebno u radu speleološkog odsjeka. Godine 1998. završava speleološku školu, a 1999. polaže ispit za naziv »Speleolog« pri KS HPS-a (broj značke 134). Od 2001. do 2007. bio je član karlovačke stanice HGSS-a. Sudjeluje u svim važnijim istraživačkim akcijama odsjeka i u svim akcijama društva. Voditelj je tri međunarodne speleološke ekspedicije u Bosnu i Hercegovinu (2001., 2004. i 2011.), četiri speleološke ekspedicije na Velebit (2002, 2003., 2011. i 2012.) te istraživačkoga kampa na Kapeli (2010.). Sudjelovao je 2003. na speleološkim ekspedicijama u jamu Jean Bernard (Francuska), duboku 1602 m, te ekspediciji u meksičku pokrajinu Chiapas 2005. Iste je godine instruktorskim radom na temu »Sistemi kolotura« položio ispit za naziv instruktora speleologije HPS-a. Od visokogorskih uspona vrijedno je spomenuti i njegov uspon na najviši vrh Austrije, Grossglockner (3798 m) 2009., najviši vrh Alpa, Mont Blanc (4810 m) 2010. te najviši vrh Slovenije, Triglav (2864 m).

Posebno je aktivan i u školovanju planinarskih kadrova pa sudjeluje kao instruktor i predavač na planinarskim i alpinističkim školama u PD-u »Dubovac«. Bio je voditelj VIII., XIV., XV. i XVI. speleološke škole SOPD-a Dubovac, speleološkog tečaja u SO-u 2000., a sudjelovao je i kao instruktor i predavač na svim speleološkim školama odsjeka. Kao instruktor i predavač također sudjeluje i na većini seminara i tečajeva u organizaciji KS HPS-a, a kao ispitivač na svim instruktorskim seminarima KS HPS-a. Pokretač je Festivala speleološkog filma, jedinog takve vrste u ovom dijelu Europe.

Uspješan je i na sportskom planu pa je u ekipi s Anom Maradin na natjecanjima u speleoorientaciji osvajao zapažena mjesta za svoj odsjek. Godine 2000. plasirali su se na drugo mjesto, a 2001. osvajaju prvo mjesto na 2. Otvorenom prvenstvu Hrvatske u speleoorientaciji.

U matičnom planinarskom društvu obnaša više funkcija: pročelnik je speleološkog odsjeka (od 2000. do 2004. te 2006.), član upravnog odbora, predsjednik upravnog odbora, oružar (2000. do 2004.) te arhivar i bibliotekar SO-a (od 1999. do danas). Za svoj predan

Damir Basara

rad u društvu primio je priznanja svoga društva, brončani znak HPS-a (2003.) i srebrni znak HPS-a (2009.).

Na razvitku projekta umjetne stijene u Karlovcu aktivan je od samog početka projekta, a posebno u završnoj fazi. Stoga ga je društvo nakon otvaranja stijene imenovalo voditeljem Penjačkog centra PD-a »Dubovac«.

Dalibor Paar

Uređenje putova na Čićariji

Čićariju godišnje posjećuje velik broj izletnika, planinara i turista. Tu se nalazi više od stotinu kilometara planinarskih staza i dvije planinarske kuće, pod Žbevnicom i na Koritima. U proljeće su staze prepune božura, a nerijetko nailazimo i na medvjede tragove. Općina Lanišće i njezini preostali žitelji trude se u tom prekrasnom kraju obnoviti poslovnu i životnu dinamiku, a žele također otrgnuti od zaborava bližu i daljnju povijest, bremenitu plemenitim i tragičnim sudbinama i događajima.

Članovi PD-a »Glas Istre« Pula, pošto su 2012. svečano obilježili 30. godišnjicu djelovanja, nastavili su djelovati na Čićariji uređenjem planinarskih putova i postavljanjem putokaza. U nastojanju da ožive i populariziraju ruralno područje najveće općine u Istarskoj županiji, obnovili su stare putove koji povezuju naselja Račja Vas, Rašpor, Trstenik, Lanišće i Brgudac s atraktivnim čićarijskim vrhovima Gomilom, Orljakom te Brajkovim i Županj vrhom. Postavljeni su putokazi na križanjima planinarskih putova kako bi posjetiteljima omogućili ugodne izlete do planinarskih i izletničkih ciljeva kojima Čićarija obiluje. Također je organiziran tečaj o radu s GPS uređajima, te su snimljeni GPS tragovi planinarskih putova. U provedbi tih aktivnosti sudjelovalo je 60 planinara koji su uložili više od tisuću sati dobrovoljnog rada. Vrijedi istaknuti da se akcije provode uz potporu Zaklade za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva iz Pule u sklopu decentraliziranog modela financiranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Natalija Radola

ščice, trasom vodovoda (ujesen je to područje poznato po kestenu i gljivama) do izvora Žgano vino i početne točke za uspon na vrh Ivanščice stazom preko Mrzljaka. Mi nastavljamo prema Prigorcu do informacijskog punkta PK-a »Ivanec«. Odatle staza nastavlja prema Repikavcu, odakle su izvrsni vidici prema Varaždinu, Međimurju i Mađarskoj. Dalje se put spušta kraj skija-lišta prema lokalitetu Šumi. Slap, kaskade, livade, ljeti bogate florom, netaknut dio Ivanščice, bio je do sada poznat doslovno samo mještanima. Kraj potoka dolazimo do Željeznice, sela poznatog po vuglenicama i proizvodnji drvenog ugljena. Slijedi povratak u smjeru Prigorca, uspon do Babine gorice, vinorodnog brijega s posebno lijepim pogledom na Ivanščicu, a potom uspon do kapele sv. Duha, također lijepog vidikovca, te dalje silazak preko Vitešinca do Jezera u Ivanju. Odatle ima još oko 15 minuta do gradskog središta i početne točke.

Fotografije s rada na obilaznici, kao i općenite informacije o radu i aktivnostima PK »Ivanec« dostupne su na internetskoj stranici www.pk-ivanec.hr i facebook stranici PK-a »Ivanec«.

Tomislav Friščić

Ivanečka planinarska obilaznica

Grad Ivanec ponosan je na svoje ljepote, znamenitosti, skrivene tajne prošlosti, život običnog čovjeka i najljepše vidike na dominantnu Ivanščicu, odnosno na dolinu rijeke Bednje, sve do Varaždina.

Nakon više od godine i pol rada Planinarskoga kluba »Ivanec«, uz veći broj »pokusnih« obilazaka trase, uspostavljena je »Ivanečka planinarska obilaznica«. Ona je svečano otvorena povodom Međunarodnog dana planina, na radost i zadovoljstvo svih planinara, rekreativaca, sportaša i ljubitelja prirode.

Za njezin je obilazak potrebno 6 do 7 sati hoda, no već prelazak dijela puta svakom ljubitelju prirode može pružiti mnogo zadovoljstva, kao i uvid u život stanovnika Ivanca i okolice.

Početna su točka arheološke iskopine staroga grada Ivanca pokraj crkve sv. Marije Magdalene. Markacije vode ulicom R. Rajtera do skretanja prema vinorodnom brijegu Jaminama, odakle je izvrstan vidik na Ivanec i okolice. Dalje staza vodi kroz šumu, podnožjem Ivan-

INFORMACIJE

Podaci o putu:

Ivanec (crkva) – Jamine (vrh) = 20 min
Jamine (vrh) – Žgano Vino (izvor) = 40 min
Žgano Vino (izvor) – Info-punkt PK Ivanec = 20 min
Info-punkt PK Ivanec – Šumi = 40 min
Šumi – Ivanečka Željeznica (cesta) = 35 min
Ivanečka Željeznica (cesta) – Sv. Duh (crkva) = 45 min
Sv. Duh (crkva) – Ključice = 25 min
Ključice – Jezera Jarki = 20 min
Jezera Jarki – Ivanec (crkva) = 10 min
Sveukupno = 4 h 25 min (18,52 km)
Najveća visina = 502 m
Uspon = 402 m, silazak = 332 m

Planinarsko Martinje u Kutjevu

Svetkovina Svetog Martina, poznata kao Martinje, u vinorodnim krajevima Slavonije i Baranje obilježava se već desetljećima. HPD »Vidim« iz Kutjeva, ubrzo je poslije svog osnivanja započeo organizirati skupove planinara u povodu Martinja. Nalazeći sponzore za organizaciju i održavanje te manifestacije - TD Kutjevo i glavnog pokrovitelja Kutjevo d.d. - društvo je uspjelo u kratkom vremenu proširiti tu manifestaciju ne samo na slavonska planinarska društva, već i na brojna društva iz Hrvatske, pa čak i susjednih država.

Na susretu 11. studenog 2012. zabilježen je rekord - broj sudionika - bilo je čak 2200 planinara iz 77 planinarskih društava iz Hrvatske, BiH, Srbije i Makedonije. Tako je martinjska dvodnevna manifestacija u Kutjevu bila jedna od najmasovnijih planinarskih akcija u Hrvatskoj u 2012. godini.

U subotu 10. studenoga u Kutjevu u prostoriji suvenirnice vinarije Kutjevo d.d. otvorena je prva muzejska zbirka slavonskog planinarstva. U nedjelju 11. studenoga na Trgu graševine već od ranih jutarnjih sati limena glazba DVD-a Kutjevo podizala je atmosferu za veliku feštu. Vrijedni domaćini pripremili su za sve goste tople napitke i obavezne slavonske delicije. S obzirom na velik broj prijavljenih planinara, domaćini su pripremili i nekoliko različitih trasa po vinogradima i brežuljcima Krndije, a za sve ostale goste u središtu

Kutjeva odvijao se bogat kulturno-zabavni program. Vrhunac svečanosti bio je dolazak carice Marije Terezije u pratnji baruna Franje Trenka u svečanim odorama, koji je izmamio buran pljesak nazočnih planinara i svih gostiju. Svrha njihova dolaska u vinorodni kutjevački kraj bilo je prisustvovanje kontroli krštenja mošta i njegova pretvaranja u mlado vino, što je i sama carica istaknula u svom pozdravnom govoru. Svečanost krštenja mladog vina obavio je vinski biskup svojim ceremonijalnim govorom, a ovogodišnji kum krštenja bio je gradonačelnik Opatije. Veselje se nastavilo do duboko u noć, uz glazbom nekoliko sastava i pjevača.

Bogat program i lijepo jesensko vrijeme pridonijeli su da martinje u Kutjevu ostane u nezaboravnom sjećanju brojnih planinara. Hvala planinarima domaćinima, a posebno članovima HPD-a »Vidim« i njihovom predsjedniku Antunu Korenu. Zlatko Lončarić

Prva muzejska zbirka slavonskog planinarstva

Tradicija organiziranog planinarstva u Slavoniji proteže se kroz tri stoljeća i obiluje zanimljivim događajima i pojavama. Prikupljajući građu za knjigu o povijesti slavonskog planinarstva dugogodišnji aktivni planinar Đorđe Balić razmišljao je kako bi se prikupljeni pisani materijal mogao predstaviti javnosti te došao na zamisao da predloži uređenje muzejske zbirke. Tu je

ZLATKO LONČARIĆ

Dio ozračja s planinarskog Martinja u Kutjevu

Svečanost otvorenja planinarske muzejske zbirke u Kutjevu

zamisao prihvatio Slavonski planinarski savez, a zatim uz suradnju sa članovima HPD-a »Vidim« iz Kutjeva te s tvrtkom Kutjevo d.d. PJ Agroturizam, u središtu Kutjeva uredio prvu takvu zbirku. Zbirku je u nazočnosti brojnih gostiju i planinara koji su došli u Kutjevo radi Martinja, svečano otvorio gradonačelnik Kutjeva Ivica Nikolić. Zanimljivo je spomenuti kako su na otvorenju bili nazočni carica Marija Terezija i barun Franjo Trenk.

U idućem razdoblju, predviđeno je otvorenje sličnih zbirki u još desetak slavonskih mjesta.

Zlatko Lončarić

Organizirani obilasci Slavanskoga planinarskog puta

Nizom jednodnevnih izleta po SPP-u, u organizaciji PD-a »Zanatlija« iz Osijeka i povjerenika SPS-a za ostale planinarske putove izvan SPP-a Vlade Pavičića, skupina planinara toga društva prešla je cijelu trasu SPP-a. Radi pojašnjenja, potrebno je istaknuti da je posrijedi turni obilazak cijele trase u etapama (dakle, nije riječ o »točkastom« obilasku pojedinačnih kontrolnih točaka). Prošle je godine Slavonski planinarski savez potaknuo zainteresirane planinare da SPP obilaze organizirano, po trasi puta. Cijeli se put sastoji od pet dionica, koje se jednom godišnje, u svibnju, prelaze tijekom dvodnevnih izleta (na taj se način u pet tura može prijeći svih 300 km puta).

Dva planinara iz Bjelovara obišla su 2011. SPP »u jednom dahu«, u osam dana turnog hoda. Tijekom 2012. nije bilo takvih planinara (iako je bilo pokušaja), no nadamo se da će taj izazov prihvatiti i drugi kondicijski spremni planinari. U sedam izleta od ožujka do studenoga skupina osječkih planinara (prosječno 35 po turi) prešla je dvanaest kontrolnih točaka od Petrova vrha do Čelikovića. Autobus ih je ostavljao i ukrcavao na ovim mjestima: Petrov vrh, Španovica, Omanovac, Brezovo polje, Baćin Dol, Piljana, Jegerova livada, Čelikovići (tamo gdje autobus dočeka planinare, sljedeći ih put ostavi). Bez obzira na to što se neke etape u cijelosti mogu prijeći vozilom, sve se prelazi pješice (recimo, od

ZLATKO LONČARIĆ

Izložena planinarska oprema

Crkvenih Vrhovaca do Sv. Martina u Lovčiću, što je oko 25 km, kao i neke kraće etape).

Plan izleta koji obuhvaća takve organizirane izlete po trasi SPP-a može se vidjeti na internetskoj stranici PD-a »Zanatlija« Osijek. SPP se na ovakav način može obići za dvije godine u 16 jednodnevnih izleta koji traju oko 6 sati hoda, s odmorima. Kada ovaj ciklus u studenom 2013. završi na Petrovu vrhu, cijela će se priča ponoviti. Svakako će biti lijepo vidjeti tko je izdržao sve napore i na završnoj večeri dobio priznanje i značku SPP-a. A tu je i prijelazni pehar SPP-a koji na godinu dana dobiva društvo s najvećim brojem obilaznika u protekloj godini. Budući da se cijela priča ponavlja, to će i oni koji su propustili neke etape tako moći prijeći cijeli SPP, a osnovicu skupine činit će neki novi planinari zainteresirani za cjelovit obilazak SPP-a. Naravno, sve se to odvija uza stručno vodstvo povjerenika za pojedine dionice SPP-a i planinarskih vodiča.

Takva je akcija višestruko korisna za sve hrvatske planinare. Prije svega, redovnim nadzorom puta uvijek smo u prilici društvima koja se skrbe o pojedinoj dionici skrenuti pozornost na kritične točke i lošije markirane dionice koje treba brzo popraviti. Stoga SPP treba biti najbolje održavan planinarski put u Slavoniji jer je okosnica putovima kojima se pristupa grebenu (SPP je uglavnom grebenski put) svih šest slavonskih planina. Ne treba posebno naglašavati da su »obraz« planinarskog društva ili saveza njegovi dobro ili loše održavani planinarski putovi i obilaznice.

Način na koji planinari PD-a »Zanatlija« Osijek i drugi planinari koji su im se priključili obilaze SPP (prilazom autobusom pojedinim etapama) može poslužiti kao primjer i drugim planinarskim društvima u Hrvatskoj koja žele u jednom danu prijeći određenu etapu SPP-a za šest sati hoda. Do sada su u toj akciji sudjelovali članovi ovih društava: »Zanatlija« Osijek (u uvijek s najviše članova: oko 25), »Bršljan Jankovac« Osijek, »Šumar« Osijek, »Belišće«, »Krnđija« Našice, »Petrov vrh« Daruvar, »Psunj« Pakrac, »Lipa« Lipik, »Strmac« Nova Gradiška, »Klikun« Pleternica, »Tikvica« Županja, »Dirov brijeg« Vinkovci, »Đakovo« i »Čičak« Orašje (BiH). Povjerenici za Slavonski planinarski put koji su sudjelovali u ovoj akciji bili su Vladimir Sonički, Žarko Roček, Željko Brčić-Duša, Zdravko Ećimović, Vladimir Pavičić, Berislav Tkalac i Otmar Tosenberger.

Berislav Tkalac

Završila opća planinarska škola HPD-a »Papak« u Virovitici

Svečanom je dodjelom diploma HPS-a u nedjelju 2. prosinca 2012. u Planinarskoj kući »Strmac« završila opća planinarska škola HPD-a »Papak« iz Virovitice. Uspješno ju je završilo dvadesetero polaznika, a diplome polaznicima uručio je predsjednik Slavenskoga planinarskog saveza Otmar Tosenberger. Uspješnom završetku ove škole uvelike su pridonijeli predavači, i to Berislav Tkalac, iskusni planinar i pročelnik Komisije za planinarske putove SPS-a, Otmar Tosenberger,

Polaznici opće planinarske škole HPD-a »Papak« pred planinarskom kućom »Strmac«

predsjednik SPS-a, Dražen Mlinarić, pročelnik Stanice HGSS Požega, Marko Lukačević, član Stanice HGSS Požega, dr. Željko Hmelik, anesteziolog – reanimator, ujedno i član HPD-a »Papuk«, Darko Tosenberger, vodič i član Stanice HGSS Osijek te Danijel Mustafić, vodič i pročelnik Stanice vodiča Slavonije. Oni su svojim stručnim znanjem i vještinama polaznike vodili kroz sve predmete i vježbe propisane Pravilnikom o općoj planinarskoj školi HPS-a.

Završni ispit održan je kod planinarske kuće »Strmac«, gdje su polaznici nakon zahtjevnog pismenog dijela ispita pristupili usmenom dijelu te pred ispitnom komisijom pokazali zavidnu razinu znanja i vještina koje su stekli u školi. Uspješnom završetku opće planinarske škole pridonijelo je i odlično raspoloženje polaznika, kojima od srca čestitamo i želimo još mnogo planina pod nogama.

Ivica Lovreković

Susret planinara na Dilju

U nedjelju 18. studenoga održan je 16. Susret planinara na Dilju. To je planinarski pohod na Čardak koji svake godine, treće nedjelje u studenom, organizira HPD »Tikvica« iz Županje.

Lijepo i sunčano vrijeme privuklo je na ovaj pohod rekordno velik broj planinara (149) iz 15 planinarskih udruga i Lovačkog društva »Vidra« iz Vrhovine. Oni su vlasnici lovačke kuće na Prezdarku, gdje je svake godine okupljanje prije pohoda, te ručak i druženje po povratku s Čardaka. Na livadi ispred lovačke kuće stisnulo se mnoštvo automobila, kombija i dva autobusa

(planinari iz »Bilogore« Bjelovar i »Dirovog brijega« Vinkovci) pa je nastala prava mala prometna gužva, što u ovom kraju nije baš tako čest slučaj. Nasmijana lica, šuma u bojama jeseni, ugodno toplo vrijeme i veselo ozračje svih koji su došli, slika je koja nam ostaje u srcu i sjećanju na ovaj događaj.

Po zapisu tajnice »Tikvice« na susretu su bila, osim već spomenutih, ova društva: »Dilj gora« SlavonSKI Brod, »Ravnica« Vukovar, »Šumar« podružnica Vinkovci, HGSS Vinkovci, »Đakovo«, »Vidim« Kutjevo, »Krnđija« Našice, »Sunovrat« Đurđenovac, HZZO Požega i »Sokolovac« Požega te gosti iz susjedne BiH »Čičak« Orašje i »Gradina« iz Gradačca. Iz Slavonskog planinarskog saveza na susretu su bili predsjednik Otmar Tosenberger i tajnica Nada Banović, sa svojim društvima. Okupljenim planinarima podijeljen je letak s kartom na kojoj je bila ucrtana trasa puta, a zatim se krenulo na put prema Čardaku, dok je dio planinara poduzeo kraću šetnju oko Prezdarka.

Stazu od Čardaka do Prezdarka uredili su i postavili nove markacije Tomislav Juzbašić, Berislav Tkalac te Anica i Marko Mikić iz HPD-a »Tikvica«.

Berislav Tkalac

»Dvoboj kotlića« na Hrastovičkoj gori

Kako bi svoju ljetnu planinarsku sezonu završio sa stilom, HPD »Kapela« iz Zagreba organizirao je na Hrastovičkoj gori planinarsko-gastronomski spektakl pod nazivom »Dvoboj kotlića«. O čemu je zapravo riječ? Vodstvo Društva zaključilo je kako bi bilo dobro

BERISLAV TKALAC

Planinari na Čardaku, na Dilj gori

MATEJ PERKOV

Pripremanje kotlića na vrhu Hrastovičke gore

priređiti izlet gdje bi naglasak bio isključivo na druženju, a inicijator Tom Paradovski smislio je natjecanja u kuhanju kotlića na nekom atraktivnom planinarskom odredištu u okolici Zagreba. Izbor je pao na Hrastovičku goru ponad Petrinje, na čijem se vrhu Cepelišu (415 m) nalazi i nova planinarska kuća.

Jedno takvo natjecanje već je održano lani, ali samo na razini Društva. Ovogodišnjem susretu pridružili su se i članovi drugih planinarskih društava (»ZET« Zagreb, »Zagreb-Matica«, »Zrin« Petrinja...). Neki su došli automobilima s opremom za kuhanje, dok su neki planinari stigli do vrha stazom iz Hrastovice (sat vremena hoda) kako bi više ogladnjeli. Dok je jedanaest ekipa ložilo vatru i pripremalo sastojke za svoje kotliće, ostatak je planinara na tim istim vatrama pekao komade jegera, a našlo se i sira, luka, ajvara, zaseke.

I dok je vrhom Hrastovičke gore odjekivala glazba koja je mnoge natjerala na ples, zamamni mirisi provocirali su gladne planinare koji su nakon dva sata krčkanja jedva dočekali da uzmu tanjure i počnu kružiti od jednog do drugog kotlića. Bilo je tu svega – od lovačkih knedli i pilećeg paprikaša do slatkog srnećeg gulaša i pakleno ljutih pripravaka koji su rasplakali sve, uključujući i žiri, koji je u trenucima slabosti posegao za hladnim pivom. Nakon degustacije fenomenalnih gulaša raznih ekipa, žiri je odlučio: pobjedu je odnijela ekipa »Penzionerski leteći kotlić« iz HPD-a »Kapela«, dok su drugo i treće mjesto osvojile dvije ekipe Omladinske sekcije toga društva.

Bez obzira na titule i pobjede, svi su kotlići na kraju temeljito ispražnjeni – neki čak »izglancani« kruhom do te mjere da ih njihovi vlasnici nisu morali ni prati. Nakon ručka sve je upotpunjeno plesom i šetnjom do obližnjeg vidikovca s čije se piramide pruža vidik na

Baniju i Kordun. Na kraju dana svi su s Hrastovičke gore otišli puni pozitivnih dojmova, tako da ovaj odlični planinarsko-gastronomski spektakl zaslužuje svaku pohvalu. Nadajmo se da će se ponoviti i dogodne, na nekoj drugom lijepom planinarskom odredištu.

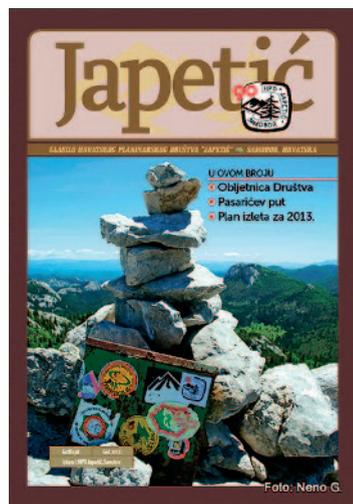
Matej Perkov

Ususret 90. obljetnici »Japetića«

Protekla je godina za članove HPD-a »Japetić« iz Samobora bila jedna od, planinarski gledano, uspješnijih godina djelovanja. Možda nije dobro pisati hvalospjeve, jer uvijek se može bolje, ali činjenice pokazuju da se uloženi trud vraća i da sve u što smo se upustili ima smisla. Spomenuto je razdoblje bilo ispunjeno nizom društvenih akcija prema godišnjem planu izleta te društvenih akcija povezanih s Japetićevim pohodom u svibnju, društvenim tjednom krajem lipnja i početkom srpnja te pohodima koji su posvećeni našim utemeljiteljima. Naravno, provodile su se i aktivnosti iz kalendara akcija HPS-a koje su imale općeplaninarsko obilježje.

Kako bi naš rad bio što zanimljiviji i društveno prepoznat, HPD »Japetić« pokrenuo je i neke nove planinarske projekte. Organizirana je alpinistička škola, a Alpinistička sekcija »Japetića« postala je pododsjek Alpinističkog odsjeka »Željezničar«, čiji su iskusni instruktori u suradnji sa samoborskim snagama uspješno ostvarili postavljene ciljeve. Ovakvom organizacijom omogućeno je školovanje članovima »Japetića« kako bi u budućnosti i sami mogli kvalitetno provoditi alpinističke tečajeve.

U 2012. održana je i 6. opća planinarska škola. Kao i svake godine, zanimanje je bilo vrlo veliko. Priključili smo se također i ekološkoj akciji »Zelena čistaka« povodom Dana planeta Zemlje te smo, uz sudjelovanje naših članova te mladih mještana Cerja, škola iz Ruda i

Godišnjak HPD-a »Japetić«

Samobora, očistili dio potoka Jareka. Zanimanje za sve akcije bilo je vrlo veliko, što možda najbolje potvrđuje posjećenost Japetićeve weba. Na kraju, treba istaknuti da je 2013. jubilarna za HPD »Japetić«. Slavit će se 90. rođendan, pa smo cijelu 2013. nazvali »Japetićevoim godinom« i osmislili niz svečanih akcija - skupštinu društva, izložbe, izlete, akademiju, a kruna svega bit će prigodna monografija.

Antun Pavlin

7. Sudnikov pohod – prvi bijeli pohod

U nedjelju 28. listopada 2012. oko 7 ujutro probudila me dvogodišnja unuka udarivši me u snu nogom ravno u nos. To je bio šok, a i znak za ustajanje. Sveno prilazim prozoru: super, kiša se ne čuje, razmičem zavjesu i ostajem zatečen. Snijeg lagano sipi baš kao u onim staklenim kuglama. Iznenaden, viknem: »Snijeg pada!«, a unuk, koji se valjao po krevetu, komentira: »Kako snijeg kada još nije mjesec studeni?« Dok smo mi stari bili mali, nije bilo čudno da na Dan Svih svetih bude snijega i mećave.

Danas HPD »Japetić« u suradnji sa Samoborskim muzejom organizira tradicionalni Sudnikov pohod. Priželjkivao sam bolje vrijeme zbog svih onih koji su najavili dolazak. U gradu nema mnogo šetača, hladno je, sve se zabijelilo, dok na drveću lišća ima kao da je zima još jako, jako daleko. Pred muzej prvi dolaze »željezničari«, pa onda »pinkleci«, »maticari« i drugi. Kustos Muzeja Lapajne donio je tople Sudnikove žemlje

koje su bile ne samo ukusne, već su i grijale promrzle ruke. Pristiglo je i dvadeset planinara iz Siska, među njima i šest cura šestog razreda Osnovne škole Budaševo – Topolovac – Gušće. Pohod su otvorili ravnatelj Samoborskog muzeja Miroslav Milonjić i predsjednik »Japetića«. O razlogu okupljanja i povijesti pohoda prozborio sam i ja nekoliko riječi. Krenuli smo u bjelinu prema planinarskom domu »Ivica Sudnik«. Neki brzo, neki polaganije. Kroz šumu nisko polegnutih grana stigli smo do doma. Za nas više rastom to je bilo malo zabavnije jer smo trenirali leđa često se saginjući i provlačeći kroz granje koje nam je, ne previše nježno, iskrcavalo teret snijega ravno za vrat. Tamo gdje sam prošle godine snimio sliku punu jesenjih boja, sada je bila bijela koprena razvučena preko drveća.

U domu je toplo, grah se pušio, kobasica mirisala, a portugizac mamio. Vika i galama, kako je to ponekad lijepo čuti! Curice iz Siska prvo su otišle uživati u zimskim radostima, a onda su se stisnule oko peći grijući promrzle ruke. Odjednom je izniknula ničim izazvana harmonika i nije trebalo dugo da stigne u prave ruke našega Branka. Bože, kako je to klizilo, kako se ta harmonika rastezala sve do neba! Pjesma za pjesmom rastapala je srca, noge su same zaigrale. Bijeli pohod začinjen glazbom najljepše je što nam se dogodilo u posljednjih nekoliko mjeseci. Svi su redom rekli: »Doći ćemo i sljedeći put«, a na 7. Sudnikovom pohodu bilo nas je tek nešto više od osamdesetak.

Darko Dömötörffy

Početak Sudnikova pohoda kod Samoborskog muzeja

Zimskim izletom na Papuk uspješno obilježen Međunarodni dan planina

Izletom na Papuk u nedjelju 9. prosinca 2012. uspješno je obilježen Međunarodni dan planina (11. prosinca). Zbog prometnih poteškoća uslijed velike količine snijega koja je napadala dan ranije mnogi najavljeni sudionici su odustali, pa je tako od najavljenih gotovo 250 sudionika, došlo ukupno njih 64 iz 9 slavonskih planinarskih društava, stanice HGSS-a Orahovica i Parka prirode Papuk. Moralo se odustati od planiranih smjerova uspona pa je uspon izveden stazom Međa - Kapovac kroz snijeg do koljena i zapuše u visini čovjeka. Vrijeme je odlično poslužilo, dan je bio bez oborina, uz malo sunca oko podneva. Na vrhu je službeno otvoren novi vidikovac, a na povratku su sudionike čekale tople kobasice i kuhano vino.

Obilježavanje Međunarodnog dana planina tradicionalno su organizirali Slavonski planinarski savez i Javna ustanova Park prirode Papuk uz pokroviteljstvo HPS-a. Suorganizatori su bili Turistička zajednica i Grad Orahovica te HPD »Orahovica«. Prvima zahvaljujemo za materijalnu potporu i uloženi napor da cesta Orahovica - prijevoj Međa i prostor za parkiranje budu očišćeni, a članovima HPD-a »Orahovica« za veliku požrtvovnost i logistiku u izvanrednim uvjetima. Akciju su osiguravali članovi novoosnovane stanice HGSS-a Orahovica.

Otmar Tosenberger

HPD »Tikvica« u protekloj godini

HPD »Tikvica« u Županji nema mnogo članova, ali je među aktivnijim planinarskim društvima u Slavoniji. I protekla godina bila je vrlo uspješna jer su organizirane brojne uspješne akcije. Članovi Marko Mikić i Ratko Zovkić u listopadu su na Strmcu završili tečaj za markaciste i time osnažili županjску Sekciju markacista, u kojoj sada djeluje 7 markacista. »Tikvica« ima i Sekciju vodiča društvenih izleta koju čine Emilija Marković, Mladen Stjepanović, Vlado Matanović i Berislav Tkalac, a ove godine u tu sekciju pridružio se Ratko Zovkić koji je pohađao tečaj na Petrovu vrhu u listopadu 2012. Članovi foto-sekcije prisutni su svojim radovima na foto festivalu SPS-a »Zbrda zdola«, a redovno izlažu fotografije s izleta na planinarskom panou u Županji. Radovi Tomislava Juzbašića bili su prikazani u Galeriji Foto-kluba Split na tradicionalnoj izložbi planinarske fotografije pod nazivom »U srcu, u dahu planine, planine« u organizaciji HPD-a »Mosor«, a njegova fotografija »Na putu prema Breithornu« izašla na naslovnici »Hrvatskog planinara« za prosinac 2012. godine.

Društvo je u 2012. ostvarilo više izleta nego ikad prije - ukupno 57. Sekcija visokogoraca pohodila je

Bijele i Samarske stijene, Velebit, Cincar i Julijske Alpe, a kruna svega bio je pohod na Gran Paradiso (4061 m) u Italiji. Već 2005. na ovaj vrh su se iz našeg društva popeli Josip Nikolić, Tomislav Juzbašić, Jan Janjić i Marko Zorić, a 2012. na taj su se vrh popeli Vlado i Igor

Pod Gran Paradisom

Matanović te Berislav Tkalac. U proteklih 15 godina županjski visokogorci imali su mnogo uspona na vrhove više od 2000 m (33 iznad 2860 m, 22 uspona iznad 4000 m te tri uspona na Elbrus, Kilimanjaro i 6475 m visoki Mera Peak u Nepal. Za jedno malo slavonsko planinarsko društvo s pedesetak članova može se već sada reći da ima iza sebe vrlo mnogo rezultata.

»Tikvica« je bila organizator 26. Sleta slavonskih planinara 7. listopada 2001. na Grabovcu (Dilj gora), kada se okupilo čak 550 planinara. Planinarsku obilaznicu na istočnom Dilju pod nazivom »Planinarski put Gardun« otvorili smo 24. 11. 2002., a taj dan ju je pohodilo 350 planinara. Osnivačka skupština društva održana je 14. ožujka 1997., pa je društvo u protekloj godini imalo 15. godišnjicu djelovanja. Obljetnica je svečano obilježena u travnju 2012. na Vjerovima kod Bošnjaka, gdje se članovi svake godine tradicionalno okupljaju na danu HPD-a »Tikvica«. Berislav Tkalac

Uspón 12. 12. 2012. na vrh visok 1212 metara

Povodom 65. godišnjice osnutka KUD-a »Bazovica«, njegova planinska skupina organizirala je 12. prosinca 2012. uspon na vrh Petelinjek, visok 1212 metara. To je

vrh na samoj granici Slovenije i Hrvatske, kod Prezida, na rubnom dijelu Gorskog kotara.

Na uspon je krenulo 27 planinara, 16 iz Planinarske sekcije »Bazovica«, 3 člana PD-a »Kamenjak« i 8 članova »Obalne« Koper. Sedam planinara je putem odustalo zbog izuzetno teških uvjeta na usponu - trebalo je 5 km prtlji snijeg, na mjestima visok i do metra. Inače, dan je bio prekrasan, sunčan, ali hladan. U jutarnjim satima na tom području vladala je iznimno niska temperatura temperatura od -20 °C, a kasnije se popela na -5 °C. Posebno veličanstven bio je pogled na snijegom prekrivene sjeverne strane Sneznika.

Predviđeni dolazak na vrh u 12 sati i 12 minuta nije uspio (zakasnili smo 30 minuta), ali smo skupnom fotografijom s vrha i izravnim javljanjem u eter Radio Rijeke uputili planinarske pozdrave svim članovima HPS-a i PZS-a, poželjeli im ugodne božićne blagdane i zaželjeli da s puno optimizma započnu 2013. godinu. Na zajedničkom ručku na Kozjem vrhu dogovorene su i daljnje zajedničke akcije hrvatskih i slovenskih planinarskih društava. Zoran Bistričić

12. prosinca 2012. na 1212 metara

- 6.1. 24. tradicionalni uspon na Debelo brdo**
Mosor: Sitno Gornje - Volujak - Vickove staje - Lugarnica - Debelo brdo - Žrnovnica
SPV Split, Split
Mladen Mužinić, 091/21-23-022, mladenmuzinic@gmail.com
Dijana Tudorić, 095/90-19-645, dijanat3@net.hr
- 6.1. 15. novogodišnji pohod planinarskim putem VRA Bljesak**
Novsko brdo, planinarski put VRA Bljesak
PD Zmajevac, Novska
Davor Augustin, 098/285-004, davor.augustin@gmail.com
- 6.1. Tradicionalni susret planinara i prijatelja prirode na Kleku**
Klek, pl. dom
HPD Klek, Ogulin
Franjo Petrušić, 098/827-737
Miljenko Pavešić, 098/90-08-670
- 6.1. Zimski susret na Belecgradu**
Ivanščica, pl. kuća Belecgrad
HPD Belecgrad, Belec
Katica Bucifal, 049/460-135
Verica Havoić, 098/16-09-056
- 6.1. Tradicionalni susret na Lojzekovu izvoru**
Medvednica: Pl. kuća Lojzekov izvor
PD Stubičan, Donja Stubica
Franjo Sinković, 098/287-322
Sanja Sviben, 098/17-83-119
- 6.1. Pohod zagorskim bregovitim putem**
Zabok - Krapinske Toplice - pl. kuća Picelj - Zabok
PD Zagorske steze, Zabok
pd.zagorske.steze@kr.t-com.hr
Nikola Turk, 098/16-34-872
Branko Kraljić, 098/351-363
- 13.1. Zimski uspon na Pliš**
Pliš
PD Pliš, Klana
pd_plis@yahoo.com
Gordan Grgurina, 098/460-471
- 13.1. Dan HPD-a Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari**
Pohod „Stazom do zdravlja“ od Labina Dalmatinskog do prijevoja Malačka
HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Petar Penga, 098/73-34-866
Filip Balić, 098/311-797
- 13.1. 11. zimski planinarski pohod Sesvete - Lipa**
Medvednica, Sesvete - pl. dom Lipa
HPD Lipa, Sesvete
Ivan Horvat, 01/20-01-315
- 20.1. 19. zimski uspon na Viševicu**
Ravno, Viševica
PD Strilež, Crikvenica
info@pd-strilez.hr
Tanja Malovoz, 091/25-09-878, pd.strilez@gmail.com
- 20.1. Zimski pohod Vinica – Martinščak**
Vinica – pl. dom Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
Josip Draganjac, 098/177-88-79
- 20.1. 15. Vincekov pohod**
Međimurske gorice: Toplice Sv. Martin - Mursko Središće
HPD Bundek, Mursko Središće
pdbundek@gmail.com
Sonja Vršić, 091/54-57-377
Zlatko Bahun, 098/220-743
- 26.1. 26. planinarska noć MIV-a**
Hotel Turist, Varaždin
HPD MIV Varaždin, Varaždin
hpdmiv@gmail.com
Mira Benkus, 098/822-284
- 2.2. Sunovratov planinarski foto festival**
Granice kod Našica
HPD Sunovrat, Varaždin
Antun Kasapović, 091/56-44-185, antun1kasapovic@gmail.com
- 3. - 9.2. Zimski tečaj za vodiče HPS-a**
Platak
Komisija za vodiče HPS-a
vodici@plssavez.hr
Dorijan Klasnić, 099/66-55-402
- 3.2. Dan HPD-a »Sunovrat«**
Krnđija, Orahovica
HPD Sunovrat, Varaždin
Antun Kasapović, 091/56-44-185, antun1kasapovic@gmail.com
- 9.2. Bal planinara za Valentinovo**
Hotelsko naselje Resnik, Kaštel Štafilić
HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Petar Penga, 098/73-34-866
Katica Majković, 098/851-378
- 10.2. Pohod stazama Gupčevih puntara**
Donja Stubica - Hižakovec - Gupčeva lipa
PD Stubičan, Donja Stubica
Sanja Sviben, 098/17-83-119
Mirica Sinković, 049/287-322

AKCIJA SAMO U TRGOVINAMA IGLU ŠPORT-a

Prilikom kupovine bilo koje svjetiljke TIKKA²
na poklon dobijate ACCU CORE višekratno
punjivu bateriju.

Akcija traje do rasprodaje zaliha.

CORE
Fully Charged

CORE

Baterija za višekratno punjenje svih TIKKA² - ZIPKA² svjetiljki.

- Smanjuje vaš utjecaj na okoliš i štedi novac: 1 CORE = 900 AAA baterija
- Punjenje s bilo kojim USB punjačem
- Podešavanje rada baterije pomoću besplatnog programa „OS by Petzl“ po vašim potrebama